

Raport

Las Państwowy

z działalności edukacyjnej Lasów Państwowych

2019

Warszawa 2020

Wydano na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych
Warszawa 2020

© Centrum Informacyjne Lasów Państwowych
ul. Grójecka 127
02-124 Warszawa
tel. 22 185 53 53
e-mail: cilp@cilp.lasy.gov.pl

www.lasy.gov.pl

Raport opracowano na podstawie sprawozdań
z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych,
Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie
i Leśnego Banku Genów Kostrzyca.

Autorka opracowania:
Ilona Mrowińska

Zdjęcia:
Tomasz Dębiec

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku:
EDO – Jakub Łoś

Druk:
Artis Poligrafia

ISSN 2451-2222

Raport

Lasów Państwowych

z działalności edukacyjnej Lasów Państwowych

2019

Spis treści

I. Wstęp	3	IV. Finansowanie edukacji leśnej w 2019 r.	44
II. Działalność edukacyjna Lasów Państwowych w 2019 r.	5	1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa	44
1. Obiekty edukacji leśnej	5	2. Wydatki leśnych kompleksów promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa	44
2. Formy edukacji leśnej i frekwencja ...	6	V. Podsumowanie	46
3. Współpraca w edukacji	8	VI. Tabele	49
4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	9		
5. Nadleśnictwo edukacyjne roku 2019 ..	13		
6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	14		
6.1. Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych	14		
6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych	16		
6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	30		
6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca ...	36		
III. Działalność edukacyjna leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2019 r.	39		
1. Obiekty edukacji leśnej w leśnych kompleksach promocyjnych	39		
2. Formy edukacji leśnej w leśnych kompleksach promocyjnych	40		
3. Współpraca i kadra nadleśnictw leśnych kompleksów promocyjnych w edukacji leśnej społeczeństwa	41		

I. Wstęp

2019

Edukacja leśna społeczeństwa to jeden z priorytetów Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Zadanie prowadzenia edukacji leśnej wynika z przyjętych w 1997 r. przez polski rząd założeń „Polityki Leśnej Państwa” oraz „Wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa...” zawartych w Zarządzeniu nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 r.

Edukacja leśna ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o ekosystemach leśnych, funkcjach lasu i zrównoważonej gospodarce leśnej oraz kształtowanie postaw i podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z zasobów leśnych.

Wspomniane zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej, poczynając od 2004 r., dokument zatytułowany „Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie”. Nadaje on działalności edukacyjnej charakter planowy i zobowiązuje jednostki organizacyjne Lasów Państwowych do prowadzenia corocznej sprawozdawczości, będącej źródłem danych do niniejszego raportu. Raport wykonano na podstawie sprawozdań za rok 2019 sporządzonych w 17 regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych, Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych, Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie i Leśnym Banku Genów Kostrzyca. Na dane z regionalnych dyrekcji składają się informacje z 430 nadleśnictw, 25 leśnych kompleksów promocyjnych

i 13 biur RDLP (nie wszystkie 17 biur prowadzi własną działalność edukacyjną, ich podstawowym zadaniem w tym zakresie jest przede wszystkim koordynowanie działalności edukacyjnej nadleśnictw).

Tegoroczny raport jest szesnastym tego typu opracowaniem; pierwsze wykonano za rok 2004. Zawartość merytoryczna następujących po sobie wydań raportu była stopniowo wzbogacana. Dotyczyło to przede wszystkim oddzielnej oceny działalności edukacyjnej leśnych kompleksów promocyjnych i zestawienia wydatków Lasów Państwowych na edukację społeczeństwa.

Raport nie jest ani rankingiem, ani klasyfikacją jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych i nie powinien być tak traktowany. Jego celem jest pokazanie skali przedsięwzięcia, bogatej i różnorodnej infrastruktury edukacyjnej, sporych nakładów finansowych, a przede wszystkim starań, trudu i wysiłku podejmowanego przez pracowników Lasów Państwowych na rzecz udostępniania lasów i edukacji przyrodniczo-leśnej społeczeństwa. Ma też za zadanie wskazać na rysujące się tendencje.

Edukacja, także edukacja leśna, ulega ciągłym zmianom, pojawiają się nowe trendy, metody i techniki kształcenia, a także globalne wyzwania, takie jak np. wprowadzenie do programów i projektów edukacyjnych treści związanych ze zmianami klimatu Ziemi. Należy podkreślić, że leśni edukatorzy podążają za tymi wyzwaniami. Jest to możliwe dzięki podnoszeniu kompetencji przez leśników, co roku

uczestniczących w szkoleniach, warsztatach i konferencjach. Przykładem może być liczny i aktywny udział leśnych edukatorek i edukatorów w konferencji „Edukatorzy dla klimatu” w Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie. Możliwe jest to również dzięki publikacjom i materiałom edukacyjnym wydawanym przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, powszechnie dostępnym na stronie internetowej Lasów Państwowych.

Rok 2019 wyróżnił się spośród kilku ostatnich lat tym, że obfitował w szereg wydarzeń edukacyjnych związanych także z 95-leciem utworzenia Lasów Państwowych. Oprócz obchodów krajowych, w nadleśnictwach i regionalnych dyrekcjach całego kraju odbyło

się wiele konkursów, wystaw, imprez edukacyjnych i festynów nawiązujących do tego ważnego wydarzenia.

Należy wspomnieć także o niewielkiej zmianie w tegorocznym raporcie. W tabelach, w których przedstawione zostały dane liczbowe dotyczące frekwencji różnych grup wiekowych (**tab. 3.**), nie ma już rubryki obejmującej uczniów gimnazjum, tak jak to było w latach poprzednich. Związane jest to z reformą oświaty, w roku szkolnym 2018/2019 szkoły opuścił bowiem ostatni rocznik kończący klasy trzecie gimnazjum, a od 1 września 2019 r. nie ma już gimnazjów w polskim ustroju szkolnym.

II. Działalność edukacyjna Lasów Państwowych w 2019 r.

2019

1. Obiekty edukacji leśnej

Lasy Państwowe w edukacji leśnej społeczeństwa wykorzystywały w 2019 r. ponad 6,3 tys. różnych obiektów (**tab. 1.**)*. Były to ośrodki edukacji przyrodniczoleśnej (54 obiekty), wybudowane od podstaw w ostatnich kilkunastu latach bądź – częściej – pełniące tę rolę dawne osady leśne, wyremontowane i zaadaptowane w całości lub w części na potrzeby edukacji. Było to również 271 izb edukacji leśnej, które funkcjonują zarówno jako pojedyncze pomieszczenia w siedzibach nadleśnictw, leśnictw albo w dawnych budynkach gospodarczych, jak i wolno stojące obiekty oraz 496 wiat edukacyjnych. Wiaty – zbudowane na wolnym powietrzu, drewniane, z ławkami i stołami, zadaszone, przystosowane do prowadzenia zajęć, zazwyczaj z jedną klasą szkolną – są wykorzystywane również w turystyce.

Obiektem najchętniej odwiedzanym przez odbiorców edukacji przyrodniczej są jednak leśne ścieżki edukacyjne, zwane też dydaktycznymi. Są to trasy o różnej długości (przeważnie 2–3 km), wiodące przez tereny leśne, z kilkoma, czasem kilkunastoma przystankami tematycznymi, o bardzo różnorodnym zagospodarowaniu. Ścieżki edukacyjne w Lasach Państwowych tworzone są na większą skalę od 1994 r., kiedy to powołano pierwsze leśne kompleksy promocyjne. Obec-

nie wszystkie nadleśnictwa Lasów Państwowych mają co najmniej po jednej ścieżce dydaktycznej. Na koniec 2019 r. wykazano w sprawozdaniach ogółem 950 ścieżek, wytyczonych w 430 nadleśnictwach (**tab. 2.**).

W działalności edukacyjnej nadleśnictw wykorzystywane są także obiekty bezpośrednio związane z gospodarką leśną, w tym 417 obiektów małej retencji, 316 szkółek leśnych, a także 582 wybrane drzewostany, np. nasienne, zachowawcze bądź szczególnie interesujące ze względów dydaktycznych. Ważne funkcje edukacyjne pełnią również miejsca niezwiązane z gospodarką leśną, ale z samej swej istoty posiadające walory dydaktyczne, takie jak rezerваты przyrody oraz obiekty kultury i tradycji regionu, rozsiane na terenach leśnych całej Polski. Warte podkreślenia jest to, że Lasy Państwowe utrzymują i udostępniają na zajęcia edukacyjne ponad 100 arboretów i parków dendrologicznych, a także ogrody botaniczne.

W 2019 r., w związku z przeprowadzoną inwentaryzacją obiektów edukacyjnych i turystycznych na terenie Lasów Państwowych, opartą na nowej standaryzacji, zmieniła się liczba obiektów wykorzystywanych w edukacji. Najmniejsze różnice (w stosunku do roku poprzedniego) dotyczą ośrodków edukacji leśnej (2018 r. – 58; 2019 r. – 54), izb edukacji leśnej (2018 r. – 276; 2019 r. – 271) oraz ogrodów botanicznych i parków dendrologicznych (2018 r. – 132; 2019 r. – 126). Największe – obiektów kultury i tradycji (2018 r. – 608; 2019 r. – 474) oraz leśnych wiat edukacyjnych (2018 r. – 590; 2019 r. – 496).

* Wszystkie ponumerowane tabele znajdują się w rozdziale VI, natomiast wykresy – na końcu podrozdziałów.

2. Formy edukacji leśnej i frekwencja

W 2019 r. ogólna liczba uczestników wszystkich form edukacji leśnej prowadzonej przez 430 nadleśnictw poszczególnych regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych wyniosła 1 852 129 osób (**tab. 3.** oraz **tab. 4.1., 4.2.** i **4.3.**). Na całkowitą liczbę wszystkich rejestrowanych uczestników edukacji w Lasach Państwowych składają się jednak także uczestnicy zajęć prowadzonych przez pracowników biur RDLP (23 477 osób – **tab. 12.**) oraz goście odwiedzający Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie (42 128 osób – **tab. 13.**) i Leśny Bank Genów Kostrzyca (3106 osób – **tab. 14.**) – w sumie jest to 1 920 840 osób.

Ponadto targi, festyny, festiwale nauki i inne podobne imprezy z szacowaną liczbą gości (organizowane lub współorganizowane przez jednostki Lasów Państwowych) oraz Pokazową Zagrodę Zwierząt w Gołuchowie odwiedziło łącznie 4 517 207 osób.

Frekwencja w Lasach Państwowych (ogółem) w 2019 r.

Jednostki LP	Uczestnicy różnych form edukacji leśnej	Uczestnicy targów, festynów, itp. imprez oraz odwiedzający Pokazową Zagrodę Zwierząt w OKL (dane szacunkowe)
Nadleśnictwa	1 852 129	4 214 445
Biura RDLP	23 477	179 330
OKL w Gołuchowie	42 128	121 932*
LBG Kostrzyca	3 106	1 500
Suma	1 920 840	4 517 207

* Liczba osób, które zwiedziły Pokazową Zagrodę Zwierząt w OKL w Gołuchowie.

W 2019 r. nadleśnictwa 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych wykorzystywały wiele form edukacji leśnej: zajęcia terenowe, zajęcia w izbie leśnej nadleśnictwa, lekcje w szkole, spotkania edukacyjne poza szkołą, konkursy, akcje edukacyjne, wystawy (**wykres 1.**).

Najwięcej przeprowadzono zajęć terenowych i wycieczek z przewodnikiem. Odbyło się ich w sumie blisko 12 tys., a wzięło w nich udział ok. 440 tys. osób. Z danych liczbowych wynika, że na jedno nadleśnictwo w Polsce przypada średnio 28 zajęć terenowych (**tab. 4.1.**). Dane te są jednak zróżnicowane regionalnie. Najwięcej takich zajęć odnotowano w nadleśnictwach RDLP Gdańsk (80), Warszawa (60), Poznań (47) i Toruń (40) – **wykres 3.** Przeciętna frekwencja wahała się w granicach od 25 (Gdańsk) do 46 osób (Radom).

Podobnie jak w roku poprzednim, najliczniejszą grupą wiekową objętą działaniami edukacyjnymi w roku 2019 były dzieci i młodzież ze szkół podstawowych (**wykres 2.**), a najbardziej popularną formą edukacji leśnej – akcje i imprezy edukacyjne. Wzięło w nich udział ponad 585 tys. osób, co stanowi aż 31,61% uczestników różnych form edukacji leśnej (**tab. 3.**).

Dużym zainteresowaniem cieszą się zajęcia warsztatowe, a także pokazy i prelekcje w izbach edukacyjnych oraz ośrodkach edukacji leśnej. W 2006 r. funkcjonowały w Lasach Państwowych 233 takie obiekty, w których odbyło się blisko 4,9 tys. zajęć z udziałem ponad 166 tys. osób. Natomiast w roku 2019 przeprowadzono w 325 obiektach (izbach i ośrodkach) już ponad 7,8 tys. takich samych zajęć z udziałem blisko 280 tys. osób (**tab. 4.1.**).

Najwięcej zajęć w ośrodkach oraz izbach edukacyjnych (przeciętnie na jeden obiekt) przeprowadzono w nadleśnictwach RDLP Katowice – 42, Warszawa – 38 oraz Wrocław – 36 (**wykres 4.**).

Kolejną ważną formą edukacji leśnej są lekcje prowadzone przez leśników w szkołach i spotkania z leśnikami w przedszkolach. Najczęściej są to lekcje przyrody, biologii bądź geografii, a także lekcje wychowawcze o tematyce przyrodniczo-leśnej (praca leśnika,

ochrona przeciwpożarowa lasu, ochrona przyrody, gospodarowanie zasobami leśnymi Polski i świata). Spotkania w przedszkolu mają najczęściej formę zabawy, gier czy zajęć manualnych dostosowanych do wieku uczestników spotkania. W skali całego kraju w 2019 r. leśnicy przeprowadzili w szkołach i przedszkolach ponad 5,3 tys. lekcji i spotkań. Uczestniczyło w nich łącznie ponad 230 tys. uczniów i przedszkolaków. Najwięcej lekcji (średnio na jedno nadleśnictwo) przeprowadzili leśnicy z RDLP Kraków i Warszawa (po 18 lekcji) oraz Gdańsk (17 lekcji) – **wykres 5**.

Część spotkań o charakterze edukacyjnym odbywa się z leśnikami także w miejscowych domach kultury, świetlicach osiedlowych lub wiejskich, na forum samorządowym czy podczas zebrań towarzystw i różnych organizacji społecznych. W 2019 r. wykazano w sprawozdaniach ponad 1,9 tys. takich spotkań, w których udział wzięło ponad 68 tys. osób – **tab. 4.2**. Wśród odbiorców tej formy edukacji znaczący udział mają osoby dorosłe (w 2017 r. – 35,7%, w 2018 r. – 39,41%, w 2019 r. – 39,6%).

Dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz ich nauczycieli i wychowawców cieszą się leśne konkursy plastyczne, fotograficzne, literackie czy wiedzy przyrodniczo-leśnej. Dodatkowym magnesem przyciągającym uczestników do tej formy edukacji są nagrody fundowane przez nadleśnictwa, fundusze ochrony środowiska i innych sponsorów. Są to najczęściej nagrody książkowe, gry i filmy przyrodnicze, pomoce dydaktyczne. W 2019 r. nadleśnictwa przeprowadziły ogółem 1205 konkursów – **tab. 4.2**. (w 2018 r. – 1016), w których udział wzięło blisko 87 tys. osób (w 2018 r. – ponad 130 tys.); głównie byli to uczniowie szkół podstawowych (62,3% uczestników).

Z danych zawartych w sprawozdaniach wynika, że nadleśnictwa organizowały średnio 3 konkursy w ciągu roku (w 2018 r. – 2).

Największą frekwencją cieszyły się konkursy organizowane na terenie RDLP Warszawa (190 uczestników w jednym konkursie), Radom (183 uczestników) i Kraków (125 uczestników) – **wykres 6**.

Akcje i imprezy edukacyjne to popularne formy edukacji, zyskujące na znaczeniu w ostatnich latach w stosunku do innych form. W 2016 r. wzięło w nich udział 30,9% uczestników różnych form edukacji leśnej, w 2017 r. – 28,7%, w 2018 r. – 29,5%, a w 2019 r. – aż 31,6%. Wymienić tu można m.in.: imprezę edukacyjną „Co w lesie huczy?”, „Dzień Ziemi”, „Święto Niezapominajki”, „Sprzątanie Świata”, „Święto Drzewa”, festiwale nauki, dni otwarte w nadleśnictwach itp. W 2019 r. nadleśnictwa organizowały bądź współorganizowały ponad 3 tys. takich akcji i imprez (w 2018 r. – 2,6 tys.), w których uczestniczyło ogółem ponad 585 tys. osób (**tab. 4.3** i **wykres 1**). Przeciętnie na jedno nadleśnictwo w kraju przypadało 7 akcji edukacyjnych (w 2018 r. – 6). Na tle regionalnych dyrekcji wyróżnić można RDLP Warszawa, na terenie której przeprowadzono 12 akcji edukacyjnych (średnio na jedno nadleśnictwo), oraz RDLP Poznań i Gdańsk, gdzie odnotowano po 11 takich zdarzeń (**tab. 4.3**).

Efektem konkursów plastycznych i fotograficznych organizowanych przez jednostki Lasów Państwowych są wystawy nagrodzonych prac. Ponadto jednostki LP również same organizują bądź wypożyczają od innych instytucji wystawy przyrodnicze, udostępniane później do zwiedzania społeczeństwu. Ośrodki i izby edukacji leśnej część pomieszczeń przeznaczają na wystawy stałe, np. ekspozycji i fotografii, a część na wystawy czasowe, tematyczne, okolicznościowe. Łącznie w 2019 r. nadleśnictwa zorganizowały 480 wystaw, które odwiedziło ponad 164 tys. osób (w 2018 r. – 121 tys.) – **tab. 3**. Najwyższą frekwencję odnotowano podczas wystaw na terenie regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych Wrocław, Piła i Radom.

Pracownicy Lasów Państwowych wielokrotnie angażują się w działalność edukacyjną, którą trudno zaliczyć do wyżej wymienionych form. Są to np. konsultacje (również w terenie) i udostępnianie materiałów przy pisaniu prac magisterskich, doktorskich, referatów, sprawozdań, raportów. W skali kraju są to setki zdarzeń dotyczących kilku tysięcy osób uzyskujących od leśników rzetelną informację.

Kolejną formą edukacji, zaliczaną w sprawozdaniach do kategorii „inne”, jest obsługa własnych stoisk promocyjnych i edukacyjnych Lasów Państwowych na imprezach targowych, festynach, dużych wystawach interdyscyplinarnych itp. Trudno w tym wypadku dokładnie określić frekwencję i udział poszczególnych grup wiekowych. Imprezy takie odwiedzane są na ogół przez tysiące, a nawet dziesiątki tysięcy osób (np. Dzień Ziemi w Warszawie). Z szacunkowych danych wynika, że w tego typu działaniach edukacyjnych i promocyjnych Lasów Państwowych uczestniczyło w 2019 r. ponad 4 mln osób (**tab. 4.3.**). To rekordowa frekwencja w stosunku do lat poprzednich (średnia z ostatnich 5 lat – 1,8 mln osób).

3. Współpraca w edukacji

W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych podstawową rolę odgrywa współpraca z placówkami oświatowymi. W 2019 r. nadleśnictwa współpracowały w całym kraju z ponad 7,8 tys. szkół (w 2018 r. – 8,6 tys.), podejmując ponad 9 tys. (w 2018 r. – ok. 10 tys.) wspólnych przedsięwzięć (lekcji, zajęć i akcji edukacyjnych, konkursów itp.). Średnio każde nadleśnictwo współpracowało z 18 szkołami (**tab. 5.1.**), przy czym najwięcej szkół miało bliski kontakt z nadleśnictwami

zlokalizowanymi przy dużych aglomeracjach miejskich: Warszawy (48 szkół na jedno nadleśnictwo miejscowej dyrekcji Lasów Państwowych), Poznania (29 szkół) i Katowic (23 szkoły) – **wykres 7.**

Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (**tab. 5.1.**) wynika, że nadleśnictwa współpracują z ośrodkami edukacji ekologicznej, parkami krajobrazowymi i narodowymi. W tym wypadku mamy często do czynienia z sytuacją, kiedy kilka nadleśnictw współpracuje z tym samym podmiotem (np. parkiem narodowym), co w praktyce przyczynia się do zwielokrotnienia danych. Dotyczy to również współpracy z organizacjami pozarządowymi o profilu ekologicznym, do których zalicza się m.in. Komitet Ochrony Orłów, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków czy Klub Przyrodników.

Duże znaczenie w popularyzacji działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają media: prasa, radio i telewizja. „Wspólne przedsięwzięcia” z mediami to przede wszystkim komunikaty i artykuły prasowe oraz programy radiowe i telewizyjne, mówiące o wydarzeniach edukacyjnych. W tym zakresie wyróżniły się trzy regionalne dyrekcje: krośnieńska (425 wspólnych przedsięwzięć z mediami), lublińska (258) oraz białostocka (231) – **tab. 5.2.**

Leśnicy współpracują także z kościołami. Najczęściej sprowadza się to do informacji i komunikatów podawanych społeczeństwu przez duchowieństwo – księża, siostry zakonne, katechetów – w trakcie katechezy, okolicznościowych nabożeństw i uroczystości religijnych, głównie o zagrożeniach pożarowych lasów, zwłaszcza o szkodliwości wypalania traw. Są to również spotkania z leśnikami przy okazji pozyskiwania stroiszu czy świątecznych choinek.

Lasy Państwowe od lat znajdują partnerów do działań edukacyjnych w lokalnym samorządzie. W latach 2017–2019 nadleśnictwa

wykazały w sprawozdaniach ponad 1,1 tys. jednostek samorządowych współpracujących z leśnikami w edukacji przyrodniczej i ekologicznej społeczeństwa.

Wspólne cele w ochronie lasów przed pożarami łączą leśników z jednostkami Straży Pożarnej. Praktycznie każde nadleśnictwo w kraju podejmuje działania edukacyjne i wychowawcze w tym zakresie we współpracy ze strażakami Państwowej bądź Ochotniczej Straży Pożarnej.

Stałymi partnerami w działaniach edukacyjnych podejmowanych przez leśników są także harcerze. W 2019 r. wspólnie zorganizowano 369 przedsięwzięć na terenie całego kraju (w 2018 r. – 330). Były to przede wszystkim akcje i imprezy okolicznościowe, ale też rajdy czy biegi na orientację. W tym zakresie wyróżniły się cztery regionalne dyrekcje: szczecińska, toruńska, katowicka i gdańska (**tab. 5.2.**).

4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

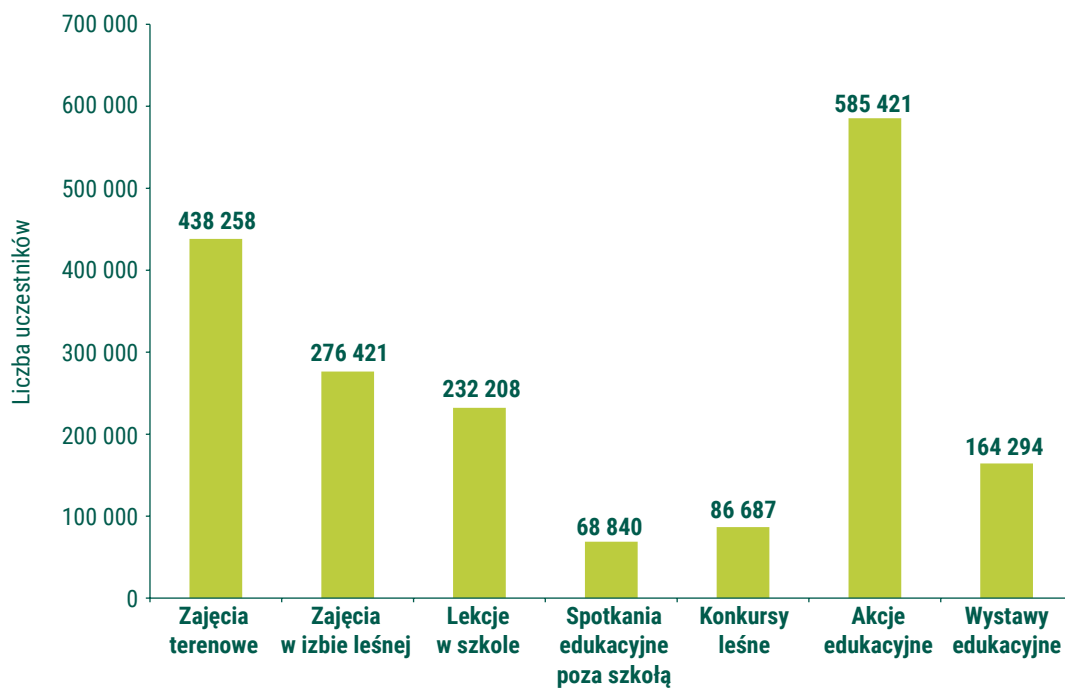
Dobrze widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej i ekologicznej społeczeństwa jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu leśników w tę działalność. W 2019 r. ponad 9,5 tys. leśników (w 2018 r. – przeszło 9,2 tys.) poświęciło część swojego czasu pracy na edukację osób zainteresowanych lasami i leśnictwem – na terenie nadleśnictwa, na zaproszenie w szkołach czy bibliotekach.

Pracownicy nadleśnictw angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2019 r. – według stanowisk

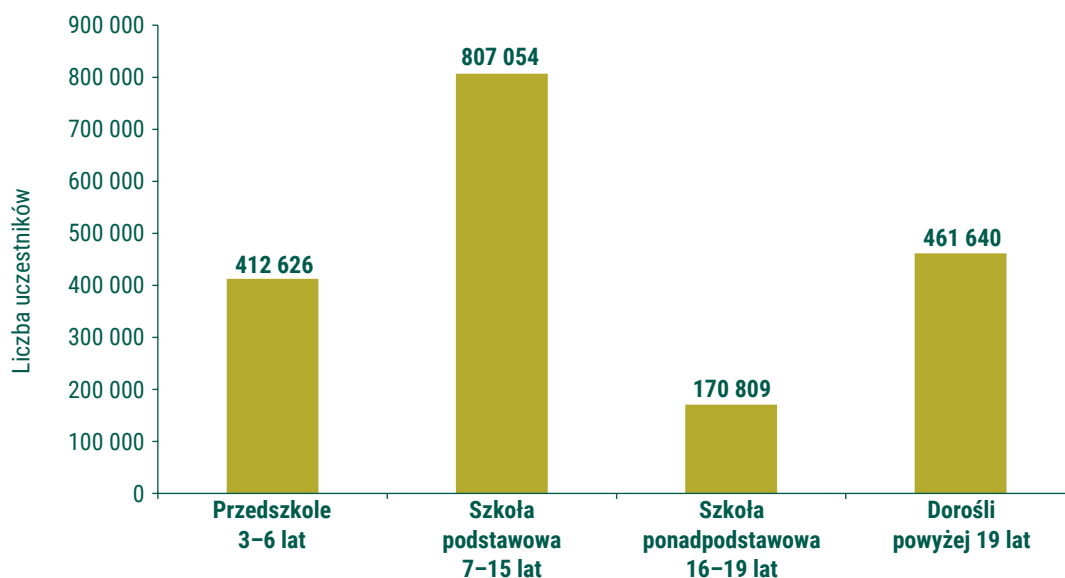
Stanowisko	Liczba osób	Udział %
Nadleśniczy	376	3,92
Zastępca nadleśniczego	386	4,03
Inżynier nadzoru	450	4,70
Specjalista, referent	1 885	19,67
Leśniczy, podleśniczy	5 102	58,24
Strażnik leśny	669	6,98
Stażysta	715	7,48
Razem	9 583	100,00

Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (**tab. 6.**) wynika, że najliczniejszą grupą leśnych edukatorów, liczącą łącznie 5102 osoby (w 2018 r. – 4936 osób), są leśniczowie i podleśniczowie, a następnie specjaliści i referenci (1885 osób). Sytuacja ta wynika zarówno ze struktury zatrudnienia w Lasach Państwowych, jak i z przyjętej zasady, że leśnikiem kontaktującym się ze szkołą jest leśniczy leśnictwa, na terenie którego znajduje się dana szkoła. Oczywiście, zastosowanie tej zasady nie zawsze jest możliwe (np. w dużych miastach).

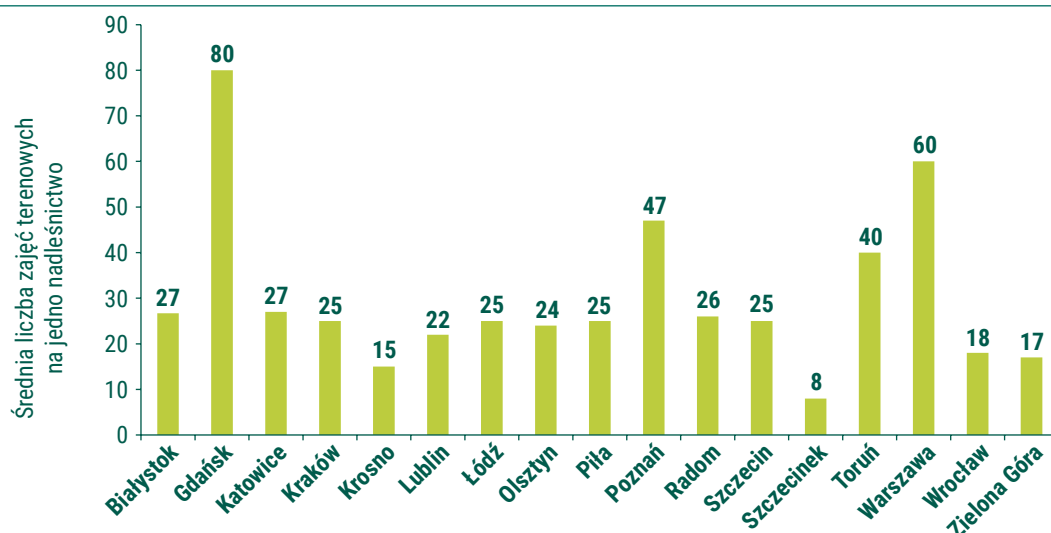
Zaangażowanie w działania edukacyjne nadleśniczych, ich zastępców i inżynierów nadzoru (**tab. 6.**) świadczy o przykładaniu dużej wagi przez kadre kierowniczą do kontaktów ze społeczeństwem. Przeciętnie 22 pracowników (w 2018 r. – 21) każdego nadleśnictwa w kraju angażuje się w edukację leśną społeczeństwa, przy czym najwyższe średnie odnotowano w nadleśnictwach regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych Warszawa (35 osób), Gdańsk (27 osób), Olsztyn (26 osób) i Białystok (25 osób) – **wykres 8.**

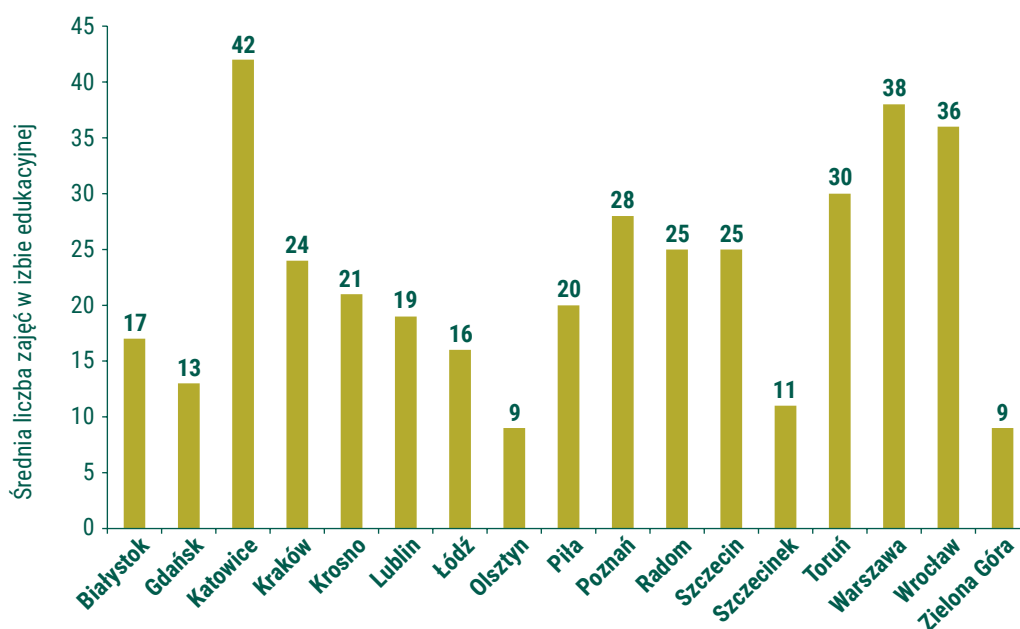
Wykres 1. Formy edukacji w Lasach Państwowych i frekwencja w 2019 r. (w nadleśnictwach 17 RDLP)

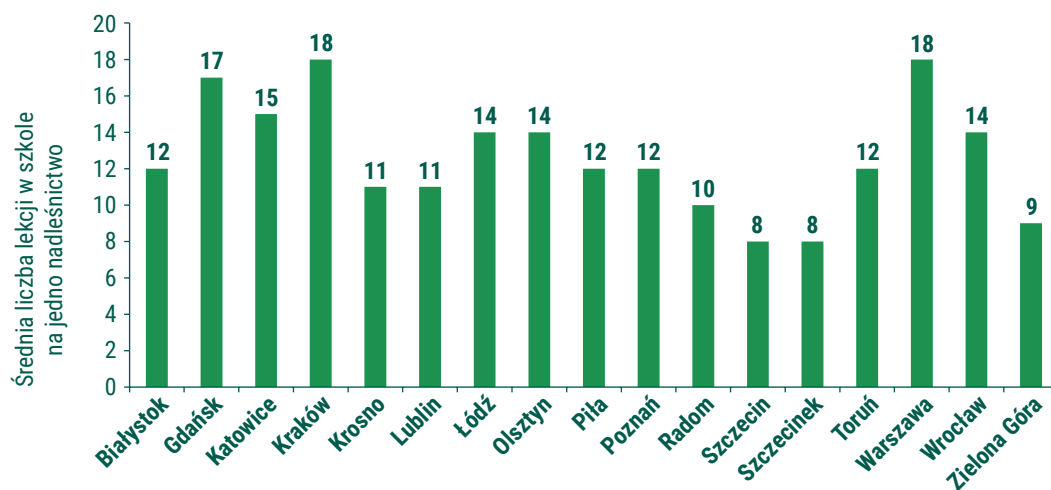
Wykres 2. Uczestnicy edukacji leśnej w Lasach Państwowych według grup wiekowych w 2019 r. (w nadleśnictwach 17 RDLP)

Wykres 3. Zajęcia terenowe w nadleśnictwach w 2019 r. (według RDLP)

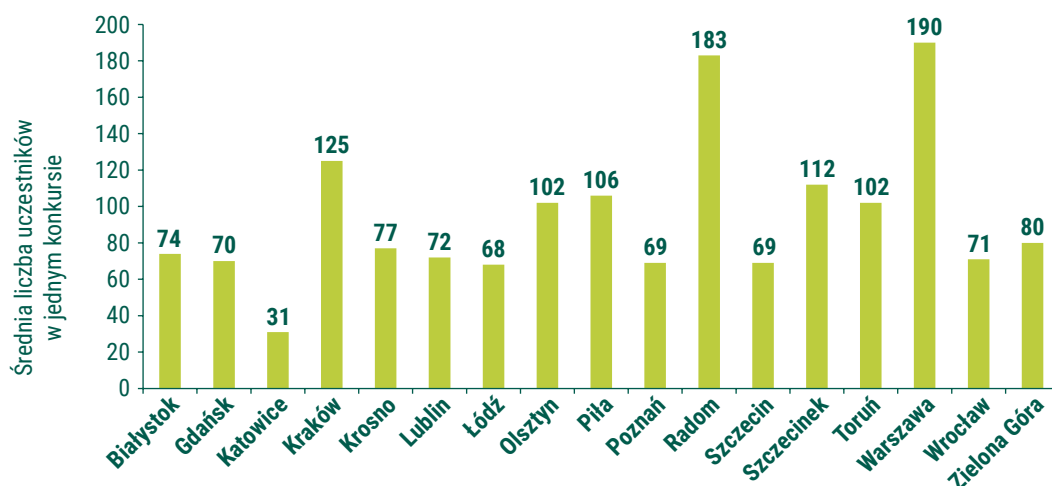

Wykres 4. Zajęcia w izbie edukacyjnej nadleśnictwa w 2019 r. (według RDLP)

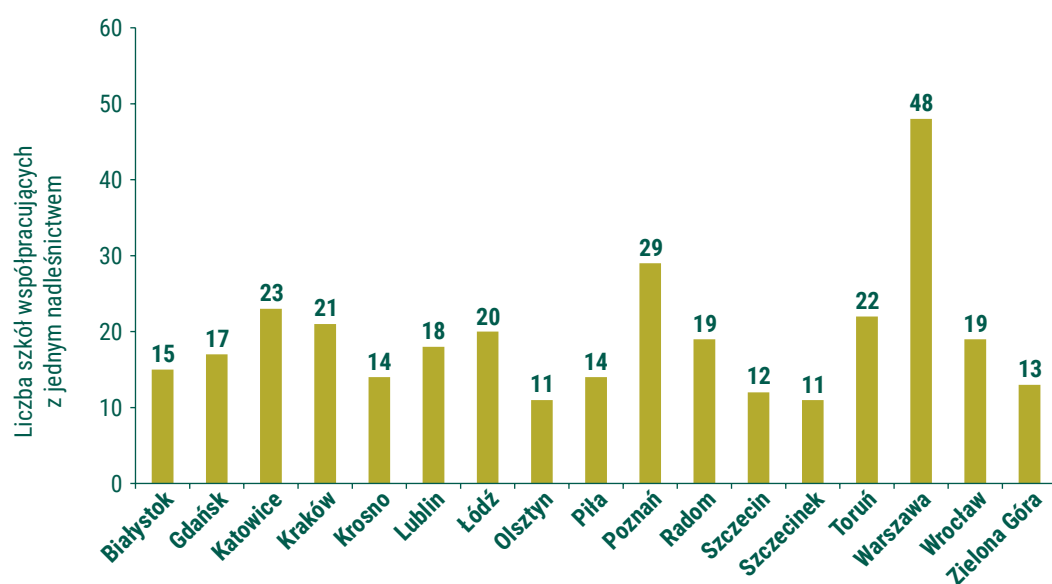

Wykres 5. Lekcje w szkole przeprowadzone przez pracowników nadleśnictw w 2019 r. (według RDLP)

Działalność edukacyjna Lasów Państwowych w 2019 r.

Wykres 6. Frekwencja w konkursach plastycznych i wiedzy leśnej organizowanych przez nadleśnictwa w 2019 r. (według RDLP)

Wykres 7. Współpraca nadleśnictw ze szkołami w działalności edukacyjnej w 2019 r. (średnia liczba szkół współpracujących na jedno nadleśnictwo – według RDLP)

Wykres 8. Pracownicy nadleśnictw angażujący się w działalność edukacyjną w 2019 r. (średnia liczba pracowników na jedno nadleśnictwo – według RDLP)

5. Nadleśnictwo edukacyjne roku 2019

Z obliczeń wykonanych na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z działalności edukacyjnej regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych wyłania się obraz przeciętnego pod względem statystycznym, czysto teoretycznego nadleśnictwa edukacyjnego roku 2019.

Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo posiada przynajmniej dwie ścieżki dydaktyczne oraz wiatę edukacyjną, tzw. zieloną klasę. Powszechnie wykorzystywane są w celach edukacyjnych punkty edukacji leśnej (co najmniej 4 – średnio na jedno nadleśnictwo), takie jak drzewostany (nasienne i zachowawcze) czy obiekty małej retencji. Podobne zastosowanie znajdują również obiekty przyrodnicze niezwiązane bezpośrednio z gospodarką leśną, m.in. udostępnione na potrzeby edukacji rezerwaty przyrody oraz obiekty kultury i tradycji (co najmniej po jednym obiekcie). Więcej niż połowa nadleśnictw (271) posiada własną izbę edukacyjną.

W różnych formach edukacji leśnej organizowanych przez jedno nadleśnictwo uczestniczyło w 2019 r. średnio ponad 4,3 tys. osób. Dominowała tu zdecydowanie grupa wiekowa obejmująca dzieci i młodzież szkolną w wieku od 7 do 15 lat (43,57%).

Uczestnicy edukacji najczęściej korzystali z akcji i imprez edukacyjnych (31,61%) oraz z zajęć terenowych i wycieczek z przewodnikiem (23,66%). Statystyczne nadleśnictwo edukacyjne przygotowało w 2019 r. 28 zajęć terenowych, w których uczestniczyło 1019 osób. Pracownicy nadleśnictwa przeprowadzili 23 zajęcia we własnej izbie leśnej lub ośrodku edukacji dla 803 osób (przypadających na jedną izbę lub ośrodek), 12 lekcji

w szkołach dla 540 uczniów oraz 5 spotkań edukacyjnych poza szkołą (np. w domach kultury, świetlicach wiejskich itp.) dla 160 osób. Warto podkreślić, że z tej formy edukacji korzystają w znacznym stopniu osoby dorosłe (w 2018 r. – 39,6%).

Każde nadleśnictwo zorganizowało średnio 3 konkursy (np. wiedzy przyrodniczej, plastyczne czy fotograficzne), w których uczestniczyły 202 osoby. Ponadto było ono organizatorem lub współorganizatorem 7 akcji i imprez edukacyjnych, takich jak „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, festiwal nauki itp. W jednej takiej akcji uczestniczyło średnio 190 osób. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo urządziło przynajmniej jedną wystawę edukacyjną – prac plastycznych, fotografii, eksponatów przyrodniczych itp., którą odwiedziły przeciętnie 342 osoby.

W innych formach edukacji przyrodniczo-leśnej (gdzie frekwencja jest tylko szacowana), organizowanych lub współorganizowanych przez nadleśnictwo (np. stoiska na targach, festiwalach nauki i festynach), wzięło udział ponad 9,8 tys. osób.

W działalności edukacyjnej statystyczne nadleśnictwo współpracowało w 2019 r. z 18 szkołami, z dwiema bądź trzema jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi, z co najmniej jednym domem kultury bądź muzeum oraz z co najmniej jedną jednostką Straży Pożarnej. W celu promocji wydarzeń edukacyjnych i wiedzy o lesie nadleśnictwo utrzymywało kontakty najczęściej z jedną lub dwiema redakcjami prasy lokalnej lub regionalnej.

W działania edukacyjne angażowało się 22 pracowników nadleśnictwa, w tym co najmniej 11 leśniczych (i/lub podleśniczych), 4 specjalistów oraz 1 funkcjonariusz Straży Leśnej, stażysta i inżynier nadzoru.

6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

6.1. Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych

Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa pełnią głównie rolę koordynującą, doradczą i wspierającą działalność edukacyjną nadzorowanych nadleśnictw. W każdej z 17 RDLP w kraju wyznaczony jest koordynator edukacji leśnej, który wykonuje ponadto – często wspierany przez innych pracowników dyrekcji – szereg zadań, takich jak utrzymywanie kontaktów z urzędem miasta, w którym znajduje się siedziba dyrekcji, z kuratorium oświaty, ze szkołami i mediami, przygotowywanie referatów oraz artykułów na stronę internetową regionalnej dyrekcji, opracowywanie folderów, publikacji prasowych, programów radiowych i telewizyjnych itp.

Biura regionalnych dyrekcji LP na ogół nie posiadają własnych obiektów edukacyjnych, dlatego często w działalności edukacyjnej wykorzystywane są sale konferencyjne lub obiekty pobliskich nadleśnictw. Spotkania edukacyjne odbywają się w izbach leśnych, wiatkach edukacyjnych, na ścieżkach dydaktycznych i w ogrodach lub parkach dendrologicznych. Na przykład pracownicy biura RDLP w Radomiu prowadzą zajęcia we własnej sali historii leśnictwa radomsko-kieleckiego.

Pracownicy biur RDLP przeprowadzili w 2019 r. (według danych z 13 dyrekcji na 17 istniejących):

- 16 zajęć terenowych,
- 80 zajęć w sali edukacji leśnej,
- 72 lekcje w szkołach,
- 54 spotkania edukacyjne poza szkołami,
- 11 konkursów,
- 37 akcji i imprez edukacyjnych,
- 10 wystaw.

W tych różnych formach edukacji leśnej (w sumie – 280 zajęć) wzięło udział 23 477

osób, w tym aż w 51,75% były to dzieci i młodzież ze szkół podstawowych. Druga liczna grupa odbiorców edukacji leśnej to osoby dorosłe (28,11%). Obie te grupy szczególnie licznie wzięły udział w akcjach i imprezach edukacyjnych – **tab. str. 15.**

Ponadto stoiska edukacyjne prowadzone przez leśników z RDLP na różnego rodzaju festynach, targach czy festiwalach nauki odwiedziło ponad 179 330 osób (dane szacunkowe).

Biura RDLP na polu edukacji współpracowały w 2019 r. w sumie z 385 podmiotami, z którymi przeprowadziły 495 wspólnych imprez. Były to głównie media (128 podmiotów), szkoły (79 podmiotów) oraz samorządy (30 podmiotów). Na tym polu wyróżniły się dyrekcje: radomska, pilska, krośnieńska i toruńska.

Wydatki biur RDLP na działalność edukacyjną w 2019 r. wyniosły w sumie 387,8 tys. zł, w tym 338,2 tys. zł to koszty własne, a 49,6 tys. zł – dofinansowanie dla biur dyrekcji poznańskiej oraz dyrekcji pilskiej uzyskane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wydatki na edukację leśną w działalności biur regionalnych dyrekcji LP w 2019 r.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych*	Wydatki (w tys. zł)
RDLP w Krośnie	59,5
RDLP w Lublinie	18,4
RDLP w Pile	15,2
RDLP w Poznaniu	34,4
RDLP w Szczecinku	10,3
RDLP w Toruniu	250,0
Suma	387,8

* Na 17 biur RDLP wydatki na edukację w 2019 r. wykazało w sprawozdaniach 6 biur.

W działaniach edukacyjnych biur 13 regionalnych dyrekcji uczestniczyło w 2019 r. łącznie 93 pracowników, głównie specjalistów (56 osób).

Formy edukacji leśnej zrealizowane przez biura RDLP i frekwencja w 2019 r. (13 na 17 biur)

Forma edukacji	Ogółem			W tym:				
	liczba zajęć	liczba uczestników	udział % uczestników	dzieci przedszkolne 3-6 lat	dzieci szkół podstawowych 7-15 lat	młodzież szkół ponadpodstawowych 16-19 lat	studenci i dorośli powyżej 19 lat	
Zajęcia terenowe i wycieczki z przewodnikiem	16	615	2,62	120	300	50	145	
Zajęcia w izbie edukacji leśnej	80	2 515	10,71	590	668	343	914	
Spotkania z leśnikiem (lekcje) w szkołach	72	3 639	15,50	1 436	1 826	227	150	
Spotkania edukacyjne z leśnikiem poza szkołą (w Domu Kultury, Muzeum, Urzędzie Gminy itp.)	54	2 693	11,47	51	1 610	115	917	
Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne, literackie itp.)	11	745	3,17	7	445	89	204	
Akcje, imprezy edukacyjne	37	12 220	52,05	550	7 000	850	3 820	
Wystawy edukacyjne	10	1 050	4,47	0	300	300	450	
Razem	280	23 477	100,00	2 754	12 149	1 974	6 600	
Udział % grup wiekowych	X	100,00		11,73	51,75	8,41	28,11	
Inne, np. festyny, targi itp.*	X	179 330		X	X	X	X	

* Dane szacunkowe.

6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych o zasięgu krajowym, powołaną 1 stycznia 2000 r. z zadaniem realizowania polityki informacyjnej, promocji i kształtowania korzystnego wizerunku Lasów Państwowych, krzewienia i popularyzacji wiedzy leśnej, tworzenia forum wymiany doświadczeń i poglądów, monitorowania życia politycznego, gospodarczego i informacji medialnych.

Swoją misję wypełnia, zarządzając witryną internetową Lasów Państwowych, współpracując z administratorami stron internetowych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, prowadząc działalność wydawniczą (prasa i publikacje książkowe: edukacyjne, promocyjne i branżowe), a także medialną (televizja, radio, prasa), nadzorując produkcję filmową na rzecz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

W 2019 r. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych prowadziło kampanię promocyjną „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi”. Celem działań podejmowanych w ramach kampanii było przekonanie poszczególnych grup docelowych, że lasy będące w zarządzie LP są w dobrych rękach i zaspokajają potrzeby społeczne, ekologiczne oraz ekonomiczne społeczeństwa.

Działania komunikacyjne realizowane w ramach kampanii obejmowały kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie korzyści oraz dóbr płynących z lasów, uświadomienie odbiorcom znaczenia zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej realizowanej przez Lasy Państwowe, a także budowanie właściwej postawy społeczeństwa w stosunku do Lasów Państwowych poprzez informowanie odbiorców o faktycznych zadaniach i realnych działaniach oraz roli PGL LP.

Zadania realizowane przez Wydział Promocji i Marketingu Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych w zakresie promocji i komunikacji ukierunkowano także na organizację wydarzeń umożliwiających bezpośredni kontakt społeczeństwa z leśnikami i poznanie zagadnień dotyczących lasów, polskiej przyrody i charakteru pracy leśnika.

Ogólnopolskie wydarzenia promocyjne koordynowane przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

- **23. Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik.** Impreza odbyła się 11 maja 2019 r. na Stadionie Narodowym w Warszawie. Stoisko Lasów Państwowych, partnera pikniku, zorganizowały Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku i Nadleśnictwo Gdańsk. Leśne wystawy edukacyjne przygotowały nadleśnictwa wchodzące w skład leśnych kompleksów promocyjnych oraz nadleśnictw dotkniętych huraganem stulecia w Borach Tucholskich. Łącznie przy organizacji wystawy pracowało kilkadziesiąt osób. Specjalnie na wystawę LP wykonano szereg interaktywnych eksponatów oraz wykorzystano najciekawsze, już istniejące pomoce edukacyjne. Wystawa nawiązywała do przewodniego tematu pikniku – „My i maszyny”, pokazując maszyny i narzędzia wykorzystywane w lasach. Celem wystawy było również przesłanie do społeczeństwa, że leśnicy potrafią odnowić las zniszczony huraganem. Nie zabrakło również niekonwencjonalnej promocji drewna.
- **Ogólnopolskie Święto Lasu 2019** połączone z obchodami jubileuszu **95-lecia Lasów Państwowych** pod Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Uroczystość odbyła się 29 maja 2019 r. na terenie Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowego

Pałac i Folwark Łochów w Łochowie. W wydarzeniu udział wzięło ok. 1000 osób, w tym gość honorowy, małżonka Prezydenta RP – Agata Kornhauser-Duda. Obecni byli również: Marek Suski – sekretarz stanu, szef gabinetu politycznego Prezesa Rady Ministrów, Henryk Kowalczyk – minister środowiska, Maria Koc – wicemarszałek Senatu oraz posłowie na Sejm RP, przedstawiciele władz centralnych i samorządowych, instytucji centralnych, służb mundurowych, świata nauki, organizacji pozarządowych, duszpasterzy leśników, kombatanatów i emerytów, spółek Skarbu Państwa, przemysłu drzewnego, związków zawodowych, organizacji współpracujących z Lasami Państwowymi oraz przedstawiciele Lasów Państwowych. Scenariusz wydarzenia obejmował mszę św., sadzenie pamiątkowego drzewa oraz uroczystą galę. W czasie gali Pierwsza Dama odczytała list od Prezydenta RP, dyrektor generalny zaprezentował dorobek 95-lecia Lasów Państwowych, wystąpili zaproszeni goście oraz wręczono odznaczenia państwowe, resortowe i Kordelasy Leśnika Polskiego. Uroczystości towarzyszyło 20 sztandarów.

Międzynarodowe wydarzenia promocyjne koordynowane przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

- Obchody **Międzynarodowego Dnia Lasów** pod hasłem „Lasy i edukacja – Naucz się kochać lasy” odbyły się 21 marca w Pałacu Narodów w Genewie. W uroczystym otwarciu MDL wzięli udział: sekretarz wykonawczy EKG ONZ, sekretarz stanu z Ministerstwa Środowiska, dyrektor generalny Lasów Państwowych, szefowa wspólnej sekcji EKG ONZ/FAO ds. Leśnictwa i Drzewnictwa oraz zaproszeni goście, w tym uczestnicy Forum Regionalnego Zrównoważonego Rozwoju ONZ i pracow-

nicy Pałacu Narodów. Lasy Państwowe promowały zrównoważoną gospodarkę leśną poprzez promocję produktów „Dobre z lasu” w czasie leśnego śniadania, leśne warsztaty edukacyjne przygotowane przez nadleśnictwa Maskulińskie, Spychowo i Stare Jabłonki oraz udział w leśnym quizie, po którym przedstawiciele MŚ i LP wręczyli nagrody ufundowane przez Lasy Państwowe.

- **Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM** odbyły się w dniach 9–11 października 2019 r. na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich. Lasy Państwowe wzięły udział w ceremonii otwarcia, podczas której ogłoszono wyniki aukcji JDW, przygotowały stoisko edukacyjno-promocyjne o powierzchni 60 m² w ramach strefy EkoSfera, której hasło brzmiało: „Zrównoważona gospodarka odpadami – dla ludzi, zdrowia i środowiska”, oraz wzięły udział w panelach eksperckich, w tzw. *speakers corners*.
- **Global eMobility Forum**. 21 listopada 2019 r. na Stadionie Narodowym w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja wysokiego szczebla z uczestnikami reprezentującymi rządy, organizacje międzynarodowe i przemysł, mającymi znaczący wpływ na globalny rynek elektromobilności. Konferencję zainaugurowali Premier Rzeczypospolitej Polskiej Mateusz Morawiecki oraz Minister Klimatu i Prezydent COP24 Michał Kurtyka. Partnerem wydarzenia były Lasy Państwowe (wystąpienie przedstawiciela LP z prezentacją „Strategia elektromobilności w Lasach Państwowych”, stoisko informacyjne, prezentacja samochodu EV i pojazdów partnerskich w strefie EXPO). Podczas forum odbyły się posiedzenia 6 międzynarodowych grup roboczych, zorganizowane w formule okrągłych

stołów. Ich zadaniem było omówienie dotychczasowych doświadczeń oraz najlepszych praktyk w obszarach tematycznych mających zasadnicze znaczenie dla sektora zeroemisyjnego transportu. W jednej z tych grup brał udział przedstawiciel Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych.

Imprezy o charakterze sportowym

BiegamBoLubięLASY. Już pięć lat z rzędu, we współpracy z Klubem BBL oraz Nadleśnictwem Chojnów, CILP organizuje akcję biegową w formule Grand Prix (zima, wiosna, lato, jesień). Zawodom sportowym towarzyszy edukacja leśna i rodzinny piknik na uroczysku Zimne Doły. Zawodnicy otrzymują pakiety startowe z gadżetami LP oraz poczęstunek od leśników. Każde z wydarzeń gromadzi ok. 800 osób. Dochód z opłaty startowej w całości przekazywany jest (od ubiegłego roku) na cel charytatywny. Cykl cieszy się dużą popularnością, miejsca startowe – ok. 600 – rozchodzą się błyskawicznie, a impreza zapowiadana jest na antenie radiowej Trójki.

Konferencje i spotkania

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych w roku 2019 współorganizowało konferencje, w których uczestniczyli przedstawiciele Lasów Państwowych, a także promowało Lasy Państwowe podczas konferencji organizowanych przez zewnętrznych partnerów.

- **„Piaskowy Koncert Muzyki Filmowej”** – konferencja, współorganizowana z Ogrodem Botanicznym PAN w Warszawie, podczas której promowano m.in. Lasy Państwowe.
- **Konferencja „Bank Danych o Lasach”**, której celem było podniesienie poziomu wiedzy i wymiana doświadczeń dotyczących wykorzystania informacji BDL na temat gospodarki leśnej oraz danych o ochronie przyrody i stanie środowiska naturalnego

na potrzeby statystyki publicznej i planowania przestrzennego.

- **XV Konferencja „Aktywne Metody Ochrony Przyrody w Zrównoważonym Leśnictwie”** pod patronatem Dyrektora Generalnego LP oraz udział w Komitecie Honorowym. Wydarzenie promowało Lasy Państwowe oraz projekty rozwojowe Lasów Państwowych.
- **IV Ogólnopolska Konferencja „Pszczółka w mieście”** (i towarzyszący jej III Konkurs Wiedzy Ekologicznej „Bliżej pszczoł”) pod patronatem Dyrektora Generalnego LP oraz udział w Komitecie Honorowym. Wydarzenie promowało Lasy Państwowe oraz projekty rozwojowe Lasów Państwowych.
- **Konferencja „Las środowiskiem owadów zapylających”** – działanie branżowe. Promocja LP poprzez podniesienie poziomu wiedzy i wymianę doświadczeń dotyczących podejmowanych przez LP działań w zakresie ochrony owadów zapylających na obszarach leśnych, popularyzacja bartnictwa.
- **Międzynarodowa Konferencja „Drewno – Nauka – Gospodarka”** zorganizowana przez Sieć Badawczą Łukasiewicz – Instytut Technologii Drewna wspólnie z PGL Lasy Państwowe w Poznaniu. Na konferencji zaprezentowano badania z zakresu drzewnictwa, leśnictwa i dziedzin pokrewnych.
- **Konferencja naukowa „Rola funduszu leśnego w rozwoju badań naukowych w parkach narodowych”** – promocja działań Lasów Państwowych na rzecz parków narodowych. Celem konferencji było podniesienie poziomu wiedzy i wymiana doświadczeń na temat wykorzystania funduszu leśnego.
- **Międzynarodowa konferencja „Pszczelarstwo i bartnictwo w krajach nadbałtyckich”** – promocja Lasów Państwowych oraz projektu „Pszczółki wracają do lasu”.

Współpraca z jednostkami Lasów Państwowych w ramach projektów dofinansowywanych przez CILP

Na terenie całego kraju w ramach wsparcia jednostek organizacyjnych zorganizowano w 2019 r. wiele akcji promocyjno-edukacyjnych – w sumie 66 wydarzeń odbywających się w 17 regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych. Wsparcie jednostek polegało na przekazaniu środków na promocję założeń realizowanych przez Lasy Państwowe, głównie na kampanię promocyjną „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi”.

Współpraca z wydawnictwami popularnonaukowymi

Współpraca z National Geographic. Lasy Państwowe nawiązały współpracę z wydawnictwem National Geographic Polska, były partnerem Festiwalu Podróżników NG w Łodzi, Zielonej Górze i Wrocławiu, przygotowały artykuł do papierowego wydania NG oraz wzmianki w mediach społecznościowych. Komunikacja projektu trwała w sumie prawie 6 miesięcy. Zasięg publikacji dotyczących Lasów Państwowych w ramach Festiwalu Podróżników to łącznie ok. 1 500 000 odbiorców. W części ekspozycyjnej zorganizowano warsztaty we współpracy z LKP „Bory Lubuskie” i LKP „Sudety Zachodnie”. Regionalna Dyrekcja LP we Wrocławiu przygotowała warsztaty czerpania papieru, a Polska Szkoła Survivalu – warsztaty „Leśny savoir vivre”. Wspólnie z redakcją opracowano na łamy magazynu artykuł „Jak wygląda polski las...” oraz liczne publikacje do mediów społecznościowych.

Działalność w przestrzeni publicznej

- W 2019 r. **współpraca ze Zjednoczonym Przedsiębiorstwem Rozrywkowym S.A.** polegała na organizacji cyklu wydarzeń trwających od czerwca do września, promujących PGL Lasy Państwowe na

warszawskich Bulwarach Wiślanych. Dla spacerujących nad Wisłą warszawiaków przygotowano cykl eventów, takich jak: „Bezpieczne Wakacje”, „Rzucić wszystko i wyjechać w Bieszczady”, „Leśny Survival” czy „Bezpieczne Grzybobranie” oraz wystawę „Wisła – drzwi do lasu”. Na spacerowiczów czekały warsztaty i gry edukacyjne poświęcone bezpiecznemu korzystaniu z lasu oraz ciekawe prelekcje na temat polskich lasów i pracy leśników na rzecz ich ochrony.

- **Wystawy: „Las nie do wiary”** oraz **„Wisła – drzwi do lasu”**. Urządzono je w 2019 r. w kilku miejscach Warszawy, m.in. na Bulwarach Wiślanych, na terenie Muzeum Łazienki Królewskiej w Warszawie i Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, na Rynku Nowego Miasta i przy miedzymurzu Starego Miasta (w pobliżu Barbakanu) oraz przy siedzibie DGLP i na terenie Nadleśnictwa Chojnów na czas imprezy biegowej BBL. Wystawy przedstawiały popularnonaukowe ciekawostki leśne oraz główne założenia kampanii „Dla lasu, dla ludzi”, ukazywały trzy główne funkcje pełnione przez lasy.

Działania w ramach projektów rozwojowych

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych we współpracy z kierownikami projektów rozwojowych przeprowadziło kampanie promocyjne projektów ochrony rybołowa, cietrzewia i żubra.

W ramach promocji ochrony rybołowa prowadzono komunikację na Facebooku (wzrost o 625 fanów), zadbano o obecność tematu na wystawach LP, na wydarzeniu biegowym i Targach Expopower, o produkcję materiałów informacyjno-promocyjnych (aktualizacja ulotki, fotoramki do zdjęć, zakładki do książek).

W obszarze promocji projektu ochrony cietrzewia opracowano i wydrukowano infografiki dotyczące gatunku – do wyko-

rzystania podczas wydarzeń promocyjnych i edukacyjnych – oraz planszę na wystawę popularnonaukową.

Projekt ochrony żubra eksponowany był podczas cyklu wydarzeń pn. „Przygoda z żubrem”, realizowanych w Pawilonie Edukacyjnym BPN przy Rezerwacie Pokazowym Żubrów w Białowieży, w czasie pleneru rzeźbiarskiego „Tajemnicza Puszcza Białowieska – wspólne dziedzictwo Słowiańszczyzny”, eventu „Rzucić wszystko i wyjechać w Bieszczady” na Bulwarach Wiślanych, „Dni Żubra” w Warszawskim Ogrodzie Zoologicznym, konferencji „90 lat restytucji żubra w PB”, Dni Ochrony Środowiska – na stoisku edukacyjnym przygotowanym z LKP „Lasy Bieszczadzkie”.

Projekt „Dobre z lasu”

„Dobre z lasu” uczestniczyło w wielu wydarzeniach, zarówno międzynarodowych, ogólnopolskich, jak i lokalnych, podczas których organizowano degustację produktów pochodzenia leśnego, pokazy kulinarne oraz akcje edukacyjne podkreślające pozytywne walory zdrowej żywności. Łącznie podczas 84 wydarzeń ponad 1,8 mln osób miało możliwość zapoznania się z marką, a tym samym ze zdrowymi produktami pochodzenia leśnego.

Lepszy rozwój marki umożliwiło również uruchomienie w październiku 2019 r. sklepu internetowego „Dobre z lasu”, dzięki czemu produkty stały się dostępne na terenie całego kraju. Od listopada 2019 r. „Dobre z lasu” obecne jest również na Instagramie. Stale rosnąca liczba lajków na FB dowodzi zwiększającej się popularności marki. Wszystkie imprezy z „Dobrym z lasu” cieszyły się wielkim zainteresowaniem i przychylnością. Do najbardziej prestiżowych, w których „Dobre z lasu” brało udział, należy zaliczyć: Międzynarodowy Dzień Lasu w Genewie pod patronatem ONZ, sadzenie lasu z Prezydentem RP, ogólnopolskie obchody Dni Lasu oraz liczne

konferencje, sympozja, targi, konkursy itp. W kwietniu rozpoczęło działalność Bistro & Delikatesy Dobre z Lasu zlokalizowane w Warszawie, w miasteczku Wilanów. W Pułtusku, w Domu Polonii, otwarto Punkt Promocyjny Dobre z Lasu, gdzie odwiedzający mogą skosztować potraw z dziczyzny. Po raz pierwszy w historii „Dobre z lasu” zaistniało oficjalnie w menu wagonów restauracyjnych WARS, w których przeprowadzono dziesiątki degustacji. Pojawiło się też m.in. podczas:

- imprez międzynarodowych: Mistrzostw Leśników w Biathlonie (Niemcy), XIX Światowych Letnich Igrzysk Polonijnych, IV Międzynarodowego Festiwalu Kultury Leśnej i Łowieckiej w Gołuchowie, Międzynarodowego Konkursu Tradycyjnego Powożenia (Koszęcin), IX Otwartego Dnia Lasów Węgierskich oraz XIII Festiwalu Kultury Myśliwskiej;
- imprez krajowych: sadzenia lasu z Parą Prezydencką (Rytel), obchodów Ogólnopolskiego Święta Lasu połączonego z jubileuszem 95-lecia LP (Łochów), 12. ONKOBIEG-u (Warszawa), 50. Aukcji *Pride of Poland* oraz Narodowego Pokazu Koni Arabskich (Janów Podlaski), Darów Lasu 2019 (Szczecinek), konferencji w Belwederze – Wyzwania Polskiego Rolnictwa w XXI wieku, Darów Świętokrzyskich Lasów (Kielce), Ogólnopolskiego Hubertusa (Zamość), I Hubertusa Dolnośląskiego (Świdnica), Święta Przyjaciół Lasu, Hubertusa (Milicz), Darów Lasu (Lwówek), Światowego Dnia Ziemi dla Rodzin w Pułtusku, festynu z okazji 95-lecia Lasów Państwowych „LAS na WYSPIE, organizowanego przez RDLP Piła, Święta Przyjaciół Lasu (Wrocław), 47 Kongresów Kół Gospodyń Wiejskich, organizowanych przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju w porozumieniu z Ministerstwem Środowiska, Targów Hubertus EXPO (Sosnowiec), Regionalnego Święta Lasu (RDLP

Toruń), Targów Hubertusa (Ostróda), Pikniku Dni Ochrony Środowiska (Warszawa), Warsztatów Kulinarych w Białymstoku, Biegu Rzeźnika (Cisna), Turnieju Brydża Sportowego Leśników (Puszczycowo), Warmińskiego Jarmarku Świątecznego, Festiwalu Smaków (Gruczno), Dni Borów Tucholskich (Tuchola), Świątecznego Jarmarku WNET (Koneser Warszawa), Pikniku Letniego Dni Wilanova.

Współpraca ze studentami

- Ogólnopolska konferencja pt. „Studenci zagraniczni w Polsce 2019”, organizowana we współpracy z Wydziałem Leśnym SGGW, podczas której promowano Lasy Państwowe.
- XII Ogólnopolska Konferencja Studentów Leśnictwa „Leśnik w XXI wieku – kierunki rozwoju współczesnego leśnictwa” w Łagowie, objęta patronatem Dyrektora Generalnego LP, współorganizowana przez SITLiD i Wydział Leśny SGGW.
- Konferencja IUFRO 1.01.09 „*Ecology and Silviculture of Fir*”, organizowana przy współpracy z IBL i UR w Krakowie – promocja Lasów Państwowych.
- Ogólnopolska Konferencja Szkoleniowa Studentów Leśnictwa pt. „Gospodarka leśna w rejonach zurbanizowanych”, współorganizowana z UR w Krakowie. Promocja LP i głównych przesłań kampanii „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi”.
- Konferencja z okazji jubileuszu 100-lecia SGGW pt. „*Forest in Science, Practise and Education*”.
- Warsztaty „*Wolf Expedition 2019*”.
- Studenci Sadzą Las – Wiosna. Promocja Lasów Państwowych – 3 akcje edukacyjne, prowadzone we współpracy z Niezależnym Zrzeszeniem Studentów oraz Nadleśnictwem Radom, objęte patronatem Dyrektora Generalnego LP oraz Mini-

stra Środowiska.

- XII Ogólnopolska Konferencja Studentów Leśnictwa „Leśnik w XXI wieku – kierunki rozwoju współczesnego leśnictwa”.
- Międzynarodowa Szkoła Letnia „*Tree Rings, Climate, Natural Resources and Human Interaction*”.
- *XII Geosymposium of Young Researchers* w Katowicach.
- Wizyta uczniów francuskiego liceum o profilu leśnym w Poisy, zorganizowana na wniosek Konsula Honorowego RP we Francji, pana Czesława Barteli. Uczniowie mieli możliwość zapoznania się ze zrównoważoną gospodarką leśną prowadzoną przez LP, z rozwiązaniami przeciwpozarowymi, retencjonowaniem wody, gospodarką łowiecką.
- XXX Międzynarodowe Spotkanie Studentów InterFOB 2019.

Kampanie i imprezy o charakterze sportowym

- BiegamBoLubięLASY – Club BBL i Nadleśnictwo Chojnów. Piąta edycja biegowej akcji w formule Grand Prix (zima, wiosna, lato, jesień), zorganizowana na terenie uroczyska Zimne Doły w Nadleśnictwie Chojnów. Zawodom sportowym towarzyszyła edukacja leśna. Każde z wydarzeń gromadziło ok. 800 osób.
- Wyjazd reprezentacji Polski na 51. Mistrzostwa Europy Leśników w Biathlonie – promocja Lasów Państwowych na arenie międzynarodowej (Arberland, Niemcy).
- XXIII Bieg Leśników (Mistrzostwa Polski Pracowników LP w Narciarstwie Biegowym), organizowany w ramach 43. Biegu Piastów.
- XXXII Mistrzostwa Polski Leśników w Brydżu Sportowym.

Targi

- Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska

POL-ECO SYSTEM w dniach 9–11 października 2019 r. na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich. Lasy Państwowe wzięły udział w ceremonii otwarcia, podczas której ogłoszono wyniki aukcji JDW, przygotowały stoisko edukacyjno-promocyjne o powierzchni 60 m² w ramach strefy EkoSfera, urządzonej pod hasłem: „Zrównoważona gospodarka odpadami – dla ludzi, zdrowia i środowiska” oraz wzięły udział w panelach eksperckich, tzw. *speakers corners*.

- Targi Elektrotechnika 2019 – branżowe targi energii odnawialnej i elektromobilności. Za projekt „Las energii” Lasy Państwowe zostały uhonorowane nagrodą za Najlepszą Strategię Elektromobilną Roku 2018.
- XIX Targi Przemysłu Drzewnego i Gospodarki Zasobami Leśnymi LAS-EXPO w Kielcach – targi objęte patronatem Dyrektora Generalnego LP, podczas których promowano Lasy Państwowe oraz wielofunkcyjną gospodarkę leśną.
- Water Expo Poland 2019 – impreza wystawienniczo-konferencyjna zorganizowana przez Zarząd Targów Warszawskich S.A. Udział Lasów Państwowych w formie stoiska promocyjnego.
- Międzynarodowe Targi Energetyki Expopower 2019. Podczas targów, które odbyły się w Poznaniu, Lasy Państwowe prezentowały Projekt LIFE „Ochrona rybołowa *Pandion haliaetus* na wybranych obszarach SPA Natura 2000 w Polsce”.
- INSec 2019 – promocja Lasów Państwowych podczas konferencji.
- Targi Energii Odnawialnej Re-Energy – cykliczne targi energii odnawialnej, na których Lasy Państwowe prezentowały projekt „Las energii”.
- VI Małopolskie Targi Żywności „Zasmakuj z UR” i XXII Małopolska Giełda Agroturystyczna. Podczas wydarzenia promowano Lasy Państwowe, wielofunkcyjną

i zrównoważoną gospodarkę leśną, ze szczególnym uwzględnieniem ubocznego użytkowania lasu.

Działalność medialna. Współpraca z telewizją

W 2019 r. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych współpracowało z mediami, w tym prasą, radiem i telewizją oraz z producentami telewizyjnymi.

Zrealizowano i wyemitowano na antenie telewizyjnej następujące programy:

- „Las bliżej nas” – współpraca z Telewizją Polską S.A. Kampania informacyjna na antenie TVP1 od września do grudnia 2019 r. obejmowała wyprodukowanie i emisję 13 audycji pt. „Las bliżej nas”, prowadzonych przez dziennikarza Zespołu Mediów CILP, popularyzujących wiedzę o lasach, zrównoważonej gospodarce leśnej oraz pracy leśników. Niemal wszystkie odcinki miały ponad 200-tysięczną widownię, a najliczniej oglądany odcinek zgromadził przed telewizorami niemal 300 tys. widzów.
- Wielki Test Wiedzy o Lesie – Zespół Mediów CILP przygotował pytania do wielkiego quizu o lesie emitowanego w Telewizji Polskiej, koordynował nagrania felietonów do programu oraz dostarczył treści na stronę internetową audycji. Program oglądało 1,5 mln widzów. To jeden z najlepszych wyników w historii tego programu.

Udział w programach telewizyjnych

Zespół Mediów CILP koordynował udział leśników z Lasów Państwowych w programach telewizyjnych:

- Pytanie na Śniadanie (TVP) – tematy: „Jak zwierzęta sobie radzą z upałem”, „Sezon godowy w lasach”, „Zabili najbardziej znanego roztoczańskiego wilka”.
- Minęła dwudziesta (TVP) – program na temat grzybobrania.

- Dzień Dobry (TVN) – promocja książki „Zanim wyjedziesz w Bieszczady”.

Współpraca z ORWLP w Bedoniu

W wyniku współpracy ze studiem filmowym ORWLP w Bedoniu zrealizowano w 2019 r. następujące projekty:

- film „Bieszczadzcy mocarze” oraz album „Tropem leśnych włodarzy” – drugi etap produkcji, projekt rozłożony na lata 2018–2020;
- film pt. „Reintrodukcja rybołowa w Polsce”. Etap drugi czteroletniej realizacji filmu;
- film pt. „Reintrodukcja cietrzewia w Polsce”. Etap trzeci czteroletniej realizacji filmu. Planowane zakończenie w 2022 r.;
- film pt. „Życie lasu. Bogactwo runa i podszytu”;
- przygotowanie i realizacja filmu „Od nasiona do drzewa”;
- przygotowanie i realizacja filmu „Przywrócić las”.

Udział w audycjach radiowych

Zespół Mediów CILP koordynował udział leśników w audycjach radiowych. Wyróżnić należy audycje w „Latającym Radiu Doktora Kruszewicza” emitowane w Radiu dla Ciebie:

- Wypalanie traw i pożary lasów (emisja 20 marca 2019 r.)
- Wiosna w świecie owadów społecznych (27 marca 2019 r.)
- Zwierzęta porzucane w lesie (3 kwietnia 2019 r.)
- Głosy natury (10 kwietnia 2019 r.)
- Żubry i ich gody (28 sierpnia 2019 r.)
- Migracje ptaków (4 września 2019 r.)
- Zwierzęta i rośliny w legendach (30 października 2019 r.)
- Przygotowania zwierząt do zimy (13 listopada 2019 r.)
- Lasy dla klimatu (20 listopada 2019 r.)
- Wpływ lasu na zdrowie (27 listopada 2019 r.)

- O drewnie dla goryli (4 grudnia 2019 r.)
- Choinka – żywa, czy sztuczna? (18 grudnia 2019 r.)

Ponadto osoby z Zespołu Mediów CILP wzięły udział w:

- audycji „Cztery Pory Roku” w I Programie Polskiego Radia (nt. dźwięków jesieni, emisja 20 września 2019 r.),
- audycji „Z innej planety” w Radiu dla Ciebie (nt. niedźwiedzi, emisja 25 listopada 2019 r.).

Komunikacja społeczna

Facebook

Fanpage Lasów Państwowych – przez cały 2019 r. grono fanów profilu wzrosło o ponad 20 tys. i do końca roku osiągnęło liczbę 91 tys. fanów.

W ciągu roku zostało wrzuconych blisko 1000 postów, m.in. w ramach stałych cykli #gospodarkalesna, #botanizowanie, #wterenienie, #ochronaprzyrody, #człowiekwlesie, #drewnojestzlasu, #darylasu, #czaswlas.

Dzienny zasięg postów objął 72 210 użytkowników przy zaangażowaniu wynoszącym 54 938. Wyniki osiągnięto bez użycia postów sponsorowanych. Łączna liczba wyświetleń profilu to 56 mln.

W 2019 r. zorganizowano kilka akcji wspólnie z pozostałymi jednostkami LP, które mają swoje profile na FB: #piękniejszastronalesnictwa, #1000drzewnaminutę, #sadziMY, #COP.

Zespół Mediów CILP przygotował również komplet materiałów do mediów społecznościowych (materiały graficzne, wideo i tekstowe) dla adminów FB na akcje #cohuczylwlesie, #sprzetaMY oraz #sadziMY.

Profil główny LP zdobył w 2019 r. główną nagrodę w konkursie *Power of Content Marketing Awards* w kategorii *Content marketing – rolnictwo i pokrewne* za „autentyczny content budujący zaangażowanie”.

Fanpage Żubry Online, administrowany przez pracowników Lasów Państwowych, skupia społeczność oglądającą transmisję Żubry Online. Według stanu na koniec grudnia 2019 r. profil miał niemal 108 tys. fanów. Łącznie w 2019 r. zanotował niemal 8,5 mln wyświetleń.

Fanpage jest wykorzystywany do promocji projektu rozwojowego „Kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe”, służy do zamieszczania treści związanych z realizacją kolejnych etapów projektu (m.in. transport żubrów za granicę, tworzenie nowych stad) oraz do popularyzacji wiedzy na temat gatunku i metod zarządzania jego populacją.

Instagram

Przez cały 2019 r. działał oficjalny profil Lasów Państwowych w największym społecznościowym serwisie fotograficznym Instagram. W ciągu roku znalazło się na nim 291 zdjęć, które zdobyły ponad 432 tys. polubień.

Według stanu na ostatni dzień 2019 r. profil obserwowano niemal 243 tys. osób (o blisko 10 tys. więcej niż w roku 2018). Oficjalny profil LP na Instagramie służy promowaniu piękna lasów pod zarządem LP, pokazywaniu pracy leśników i edukacji przyrodniczej.

W budowaniu zaangażowanej społeczności internautów pomagają organizowane przez administratora profilu cykliczne konkursy zdjęciowe z nagrodami.

W ciągu roku na Instagramie przeprowadzono 12 konkursów fotograficznych promujących polską przyrodę. Wszystkie fotografie z tytułem „zdjęcia miesiąca” zasiliły bazę CILP.

YouTube

Telewizja Lasów Państwowych to oficjalny kanał komunikacyjny Lasów Państwowych w serwisie YouTube działający od 2016 r. Powstał, aby relacjonować wydarzenia związane z Lasami Państwowymi, przedstawiać stanowisko kierownictwa LP oraz prowadzić

szeroko pojętą edukację przyrodniczo-leśną, a także promować leśnictwo.

Kanał skierowany jest przede wszystkim do osób zawodowo związanych z Lasami Państwowymi: pracowników LP, przedstawicieli przemysłu drzewnego, studentów uczelni leśnych i uczniów techników leśnych, pracowników organizacji pozarządowych, naukowców i wszystkich, którzy interesują się Lasami Państwowymi, przede wszystkim jako organizacją.

W Centrum Informacyjnym LP od 2016 r. istnieje zespół, którego zadaniem jest tworzenie własnych treści wideo, począwszy od planowania, poprzez zdjęcia, montaż i postprodukcję, na dystrybucji kończąc.

W 2019 r. zanotowano wzrost liczby subskrybentów. W porównaniu z rokiem 2018 przybyło ich ponad 5 tys., tym samym w grudniu 2019 r. subskrybentów było już ponad 17 tys. Treści programowe zamieszczane przez Centrum Informacyjne LP opierały się – wzorem lat ubiegłych – na relacjonowaniu wydarzeń związanych z leśnictwem i współpracą zagraniczną (m.in. *Integrate 2019* – Europejska Sieć Współpracy), projektami rozwojowymi dotyczącymi na przykład ochrony żubra i cietrzewia, projektów „Las Energii” i „Dobre z lasu”, sytuacją w Puszczy Białowieskiej, postępami w pracach porządkowych po huraganie stulecia oraz historią Lasów Państwowych. Przez cały rok 2019 dużą część pracy zespołu zajmowało przygotowywanie spotów promocyjnych i klipów okolicznościowych, m.in. z okazji 95-lecia Lasów Państwowych, 90 lat ochrony żubra, akcji przeprowadzanych z Kancelarią Prezydenta: #sadziMY i #sprzątaMY, wspólnych akcji z PKP, wydarzenia Leśnicy na defiladzie „Silni w sojuszach”.

Osobną kategorią są tzw. minutki, czyli krótkie wideonewsy sygnalizujące poszczególne wydarzenia.

W 2019 r. na kanale Lasów Państwowych zamieszczono 83 filmy; w sumie jest ich

1208. Filmy zanotowały ponad 100-procentowy wzrost popularności, osiągając 3,1 mln wyświetleń, oglądane były przez ponad 118 tys. godzin. Produkcje wideo Centrum Informacyjnego LP zyskały aż 15 308 ocen pozytywnych i tylko 1080 negatywnych.

Echa Leśne TV

W październiku 2016 r. Centrum Informacyjne LP utworzyło drugi oficjalny kanał komunikacyjny Lasów Państwowych w serwisie YouTube – Echa Leśne TV. Ma on odmienny charakter od kanału Telewizja Lasów Państwowych, jego odbiorcami są wszyscy, którzy uprawiają w lesie sport, są miłośnikami przyrody oraz interesują się lasami hobbystycznie. Na kanale EL TV w interesujący sposób ukazuje się pracę leśników i procesy zachodzące w lasach, materiały wideo podpowiadają też, jak aktywnie spędzać czas w lesie. Kanał ma własną, charakterystyczną oprawę graficzno-dźwiękową, która – jak pokazują komentarze widzów – jest rozpoznawalna. W 2019 r. kanał Echa Leśne TV zyskał ponad 26,5 tys. subskrybentów (w 2016 r. było ich 898, w 2017 r. – 18 808, w 2018 r. – 29 700, a w 2019 r. – 48 900). Koniec roku 2019 kanał EL TV zamknął łączną liczbą niemal 75 tys. subskrybentów.

Na kanale Echa Leśne TV zamieszczono 42 filmy. Łącznie produkcje zostały wyświetlone ponad 4,7 mln razy, a średni czas oglądania wyniósł blisko 8 i pół minuty. Filmy zyskały ok. 144 tys. ocen pozytywnych i jedynie 2939 ocen negatywnych. Użytkownicy pod filmami napisali niemal 288 tys. komentarzy.

Najważniejszą pozycją kanału jest cykl „Oblicza lasów”, emitowany co dwa tygodnie. Odcinki nagrywane są przez ekipę Centrum Informacyjnego LP i prowadzone w terenie przez leśników: Adama Gełdona z Nadleśnictwa Spychowo, Michała Wojcieszkiwicza z Nadleśnictwa Zamrzenica, Zdobysława Czarnowskiego z Nadleśnictwa Kościerzyna,

Dominikę Nadolną z Nadleśnictwa Lipka oraz Macieja Chromego z Nadleśnictwa Wichrowo.

Gościnnie jako prowadzący pojawili się dotychczas: Julia Melchior z Nadleśnictwa Browsk, Dariusz Dyl z Nadleśnictwa Okonek oraz Marek Nowak z Nadleśnictwa Miłomłyn, Andrzej Antowski i Marek Dobroczyński z Nadleśnictwa Jarocin.

W 2019 r. opublikowano 26 odcinków cyklu. Tematyka poruszana w odcinkach to m.in. „200 lat historii munduru polskiego leśnika”, „Czy z Polski zniknie 75% lasów?”, „Hydrozagadka. Gdzie jest woda w lesie?” czy „Zobaczcie, co dzieje się na terenach pokłęskowych”.

Na kanale Echa Leśne TV w 2019 r. pojawiła się również popularna seria „10 faktów o...” – o łosiach, sowach, grzybach, Lasach Państwowych, wężach i Puszczy Białowieckiej. W 2019 r. zespół realizował też serię „Niepokorna stolarka”. Do połowy maja opublikowano 7 odcinków. Na kanale EL TV pojawiają się także relacje z imprez masowych, takich jak festyny, biegi oraz z wydarzeń przypadkowych, np. akcji ratowania zwierząt. By zapewnić ciągły ruch widzów na kanale, publikowane są krótkie filmy z ciekawostkami dotyczącymi zwierząt i roślin (seria „10 faktów o...”). W porozumieniu z Leśnym Studiem Filmowym z Bedonia są emitowane filmy przyrodnicze produkcji ORWLP w Bedoniu, które cieszą się ogromną popularnością i osiągają znakomite wyniki oglądalności, są też pozytywnie komentowane przez widzów.

Infografiki na potrzeby Internetu

Specjalnie na potrzeby Internetu przygotowano serię edukacyjnych infografik, które były publikowane na stronie internetowej www.lasy.gov.pl oraz na stronach regionalnych dyrekcji LP i nadleśnictw, fanpage'ach prowadzonych przez leśników, w ulotkach i materiałach dydaktycznych nadleśnictw (m.in. na Portalu Pracowniczym).

W 2019 r. przygotowano następujące infografiki:

- Kalendarium ochrony żubra
- Lasy dla Żubra (o projekcie rozwojowym)
- Bartnicy
- Poroże vs. rogi
- Pies w lesie
- Dary lasu
- Kornik ostrozębny
- Huragan
- Szyszki
- Gospodarka leśna
- Co z drzewa
- Cietrzew
- Strzyżak vs. kleszcz
- Biedronki
- Muchomor vs. czubajka kania
- 10 zasad grzybiarza
- 10 zasad fotografa przyrody
- Cietrzew – kurak nieznan
- Dobre rady: oszczędzanie wody
- Kto spotyka w lesie żmiję
- Kto spotyka w lesie dzika
- Kto spotyka w lesie wilka
- Kto spotyka w lesie lisa
- Kto spotyka w lesie niedźwiedzia
- Kto spotyka w lesie żubra
- #SprzątaMY
- Co możesz zrobić dla pszczoł.

Infografiki przesyłano do rzeczników regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, udostępniano nadleśnictwom oraz placówkom edukacyjnym, które zwróciły się do CILP z prośbą o pliki. Dodatkowo wzbogacono nimi oprawę graficzną materiałów do mediów społecznościowych, następujących cykli: #zptasiejperspektywy, #edukacjaprzygodą, #ciekawostkazlasu, #encyklopedialeśna, #darylasu, #etnolas, #ludzielasu, #multilas, #zrównowazonyzwój, #czaswlas, #zdrowiejwlesie, #lasynaświecie. Opracowywano pakiety infografik na bieżące tematy na potrzeby mediów społecznościowych i Internetu.

Strony internetowe

www.lasy.gov.pl

Strona internetowa Lasów Państwowych to podstawowe źródło informacji o PGL LP oraz o tym, co aktualnie dzieje się w polskich lasach. Zawiera treści dotyczące struktury organizacji, jej historii, gospodarki leśnej oraz działalności rynkowej i społecznej prowadzonej przez LP. Internauta znajdzie tam również informacje o polskich lasach i ich ochronie.

Witryna ma dwie sekcje: „Lasy Państwowe. Zapraszamy” (adresowaną do turystów i miłośników przyrody) i „Leśnictwo. Serwis profesjonalistów” (adresowaną do leśników, pracowników naukowych, studentów leśnictwa).

Serwis istnieje też w wersji anglojęzycznej. W ramach serwisu działają także:

- serwis aktualności z życia LP (współpracują w nim rzecznicy prasowi RDLP, rzecznik LP oraz dziennikarze prasy leśnej wydawanej przez CILP), w tym:
- kalendarium wydarzeń w leśnictwie;
- e-biblioteka ważniejszych aktów prawnych, instrukcji, raportów i wydawnictw Lasów Państwowych;
- dział dla mediów;
- internetowa mapa zawierająca m.in. jednostki LP, leśne kompleksy promocyjne, kompleksy leśne, stopień zagrożenia pożarowego oraz zakazy wstępu do lasu;
- quizy dla użytkowników serwisu – quiz o drewnie, quiz o grzybach, quiz o lasach i leśnictwie;
- www.erys.pl – treści z wortalu migrowano na stronę główną Lasów Państwowych do odpowiednich zakładek. Strony wortalu edukacyjnego zanotowały ponad 450 tys. odsłon. Popularnością nadal cieszą się blogi tematyczne;
- www.czaswlas.pl – serwis zanotował ponad 750 tys. odsłon. Rozpoczęto prace nad nowym layoutem oraz funkcjonal-

nościami portalu; przewidziany termin zakończenia prac określono na koniec czerwca 2020 r.;

- Biuletyn Informacji Publicznej – łącznie wszystkie strony BIP, tworzone bądź nadzorowane przez CILP, zanotowały 1,9 mln odsłon (porównywalna wielkość z rokiem 2018). Centrum Informacyjne LP zapewniało wsparcie merytoryczne dla jednostek LP w zakresie informacji publicznej.

W 2019 r. zostały wprowadzone kolejne poprawki w wyglądzie strony i mechanizmie jej działania. W tym samym roku strona główna LP zanotowała ok. 6 mln odsłon.

Transmisje online

W 2019 r. CILP prowadziło dwie transmisje online:

- Żubry Online – projekt realizowany od 2012 r. we współpracy z Nadleśnictwem Browsk, z którego terenu odbywa się transmisja. W 2019 r. strona transmisji miała niemal 1,5 mln odsłon. Projekt w tej chwili znany jest już nie tylko w Polsce, lecz także we wszystkich krajach europejskich oraz w Stanach Zjednoczonych, o czym świadczy rosnąca liczba obcojęzycznych komentarzy i aktywność zagranicznych fanów na facebookowej stronie projektu. W miesiącach zimowych transmisję na stronie LP ogląda nawet ponad 300 osób równocześnie (średnio ok. 150). Średni czas spędzony przez użytkownika na stronie z transmisją wyniósł w 2019 r. ok. 6 min, czyli podobnie jak w roku 2018.
- Rybołowy Online – projekt realizowany od 2014 r. we współpracy z Nadleśnictwem Lipka, z którego terenu prowadzona jest transmisja. Strona transmisji miała w 2019 r. ponad 200 tys. odsłon. Najciekawsze momenty (wykluwanie się piskląt, ich dorastanie) oglądało jednocześnie kilkaset osób. Średni czas spędzony przez użytkownika na stronie z transmisją

wyniósł w 2019 r. ponad 6 min.

„Echa Leśne”

W 2019 r. redakcja kontynuowała linię pisma ustaloną w ramach zmiany profilu i charakteru „Ech Leśnych” z początkiem 2012 r. W publikacjach kwartalnika dużą uwagę zwracano na związki gospodarki leśnej z codziennym życiem kraju, kładąc akcent na aktualność poruszanej problematyki. Nakład kwartalnika został utrzymany na takim samym poziomie jak w poprzednim roku. W 2019 r. „Echa Leśne” ukazywały się w nakładzie 25 tys. egzemplarzy.

W publicystyce zamieszczonej w cyklu „Głośnym echem” magazyn koncentrował się na najważniejszych aktualnych zagadnieniach dotyczących lasu i gospodarki prowadzonej przez Lasy Państwowe, a także jej związkwów z szeroko rozumianą ochroną przyrody. Szczególnym polem zainteresowania redakcji były problemy związane z wpływem zmian klimatycznych na stan zdrowotny lasów, zwłaszcza procesy zamierania drzewostanów, mające źródło w kilkuletnich suszach, pogłębiającym się deficycie wody, i następstwa tego w postaci gradacji szkodników owadzych i nasilenia procesów chorobotwórczych. Należną uwagę poświęcano aktywnej ochronie przyrody w Lasach Państwowych i roli leśników w tej dziedzinie. Między innymi w ramach cyklu „Głośnym echem” ukazały się artykuły poświęcone zamieraniu lasów na Dolnym Śląsku (nr 1/2019) oraz sytuacji na terenach dotkniętych w sierpniu 2017 r. niszczycielskim huraganem (nr 2/2019). Numerowi 2/2019 towarzyszyła ponadto obszerna wkładka na temat restytucji żubra w Polsce i roli, jaką w tym dziele odegrały Lasy Państwowe w II RP, w czasach powojennych i odgrywają współcześnie, realizując projekt rozwojowy dedykowany temu gatunkowi. W numerze 3/2019 ukazał się materiał o oddziaływaniu zmian klimatycznych na las i odwrotnie – znaczeniu lasu w łagodzeniu skutków tego procesu, wiązaniu

węgla i społecznych implikacjach godzenia ochrony lasu z jego funkcją społeczną i produkcyjną. Z kolei w numerze 4/2019 opublikowano artykuł o niepokojących scenariuszach zmian klimatycznych odnoszących się do przyszłości krajowych lasów, również na tle sytuacji w Europie. Te i inne materiały omawiały przyczyny rodzących się społecznych obaw i sporów, tłumaczyły zarazem stanowisko zajmowane przez Lasy Państwowe oraz rolę trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w rozwiązywaniu problemów rodzących się na tym tle.

Cyfrowe wydanie „Ech Leśnych”

W 2019 r. CILP kontynuowało wydawanie kwartalnika „Echa Leśne” w wersji na tablety z systemem Android oraz iOS. Cyfrowa wersja magazynu spotkała się z dużym zainteresowaniem i pozytywnymi recenzjami czytelników oraz specjalistycznych serwisów. Magazyn jest też dostępny na cyfrowej platformie Publico24.

Przegląd mediów

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych zapewniało w 2019 r., podobnie jak w poprzednich latach, wszystkim chętnym pracownikom LP dostęp do przeglądu prasy, radia, telewizji i Internetu w formie wysyłanego codziennie newslettera. Dodatkowo przez cały rok prowadzono monitoring mediów społecznościowych za pomocą narzędzia Brand24.

Wyniki przeglądu wykorzystywano na bieżąco w codziennej działalności. Z tych narzędzi korzystało w 2019 r. ok. 1000 pracowników.

Popularyzacja projektów rozwojowych

Wydział Komunikacji CILP jest odpowiedzialny za popularyzację projektu rozwojowego „Kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe”. W 2019 r. obejmowała ona:

- redakcję dodatku „Lasy dla żubra” do „Ech Leśnych” przy współpracy ze Stowarzyszeniem Miłośników Żubrów;
- popularyzację najważniejszych działań prowadzonych w ramach kompleksowego projektu ochrony żubra przez Lasy Państwowe za pośrednictwem wydawnictw wewnętrznych („Głos Lasu”, „Echa Leśne”) i mediów społecznościowych (Facebook, Instagram, YouTube);
- organizację we współpracy z Wydziałem Promocji CILP oraz warszawskim zoo i Fundacją Panda dwudniowego wydarzenia pn. „Dni Żubra” z okazji 90-lecia ochrony żubra w Polsce (sierpień 2019 r.). Do współpracy zaproszono edukatorów leśnych z obszarów występowania żubra (9 osób), reprezentanta DGLP i przedstawicieli Stowarzyszenia Miłośników Żubrów. Promocja „Dni Żubra” odbyła się w mediach społecznościowych; nagrano specjalny odcinek serii „Oblicza lasów” poświęcony żubrowi. Ponadto pracownicy LP zostali zaproszeni do udziału w audycji radiowej „Latające Radio Doktora Kruszevicza” emitowanej w Radiu dla Ciebie;
- produkcję tematycznego wideo na potrzeby Internetu, tj. filmów „Pobranie zarodków żubrów *in vitro*”, „Sukces transferu zarodków żubra”, „By żubr miał się dobrze”;
- produkcję we współpracy z TVP animacji na okoliczność 90-lecia ochrony żubra;
- udział w XVII konferencji naukowej „Żubr w białowieskim mateczniku” i prezentacja posteru nt. transmisji Żubry Online i profilu Żubry Online na Facebooku. Podczas konferencji podkreślono rolę Lasów Państwowych w ratowaniu tego cennego gatunku, a także rolę naukowców, weterynarzy, myśliwych i przyrodników. Fakt, że obecnie w Polsce żyje ponad 1800 żubrów (a na świecie ok. 7500), to wynik ciężkiej pracy wielu specjalistów i miłośników tego

gatunku, mozolnie prowadzonej od 90 lat. Promocją pozostałych projektów rozwojowych zajmuje się Wydział Promocji CILP.

Internetowe kalendarze dla internautów

Zarówno na stronie głównej Lasów Państwowych, jak i na głównym profilu na Facebooku, przez cały rok 2019 publikowano kalendarze z użyciem zdjęć konkursowych wykonanych przez pracowników Lasów Państwowych oraz z zaznaczonymi datami oznaczającymi święta okolicznościowe, ogólnopolskie otwarte imprezy i wydarzenia organizowane przez Lasy Państwowe.

Działalność wydawnicza

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych realizowało w roku 2019 plan wydawniczy dostosowany do potrzeb promocyjnych i edukacyjnych LP. Ogółem wydano 10 publikacji o charakterze edukacyjnym. Były one rozpowszechniane przez Centrum Informacyjne LP podczas centralnych kampanii promocyjnych i wydarzeń o zasięgu ogólnokrajowym.

Część nakładów została przekazana do dyspozycji rzeczników prasowych w RDLP, którzy kolportują wydawnictwa podczas różnych wydarzeń edukacyjnych organizowanych zarówno na poziomie samej RDLP, jak i nadleśnictw. Egzemplarze wydawnictw CILP były również wysyłane bezpośrednio do edukatorów leśnych w nadleśnictwach (zidentyfikowano ponad stu najbardziej aktywnych edukatorów). Wychodząc naprzeciw potrzebom innych jednostek LP, pliki produkcyjne publikacji były im udostępniane w wersji elektronicznej z prawem do druku.

Publikacje wydawane przez CILP, z racji raczej niewielkich nakładów, dostępne są na stronie internetowej LP, w serwisie „Lasy Państwowe. Zapraszamy” oraz w serwisie dla profesjonalistów.

W roku 2019 CILP podjęło również współpracę z wydawnictwem zewnętr-

nym, właścicielem marki „Niemapa”. W jej wyniku powstały trzy publikacje: „Niemapa Puszcza Białowieska”, „Niemapa Bieszczady” i „Niemapa Żubry”, przeznaczone dla rodzin z dziećmi. Celem tych wydawnictw jest zachęcenie do odwiedzenia konkretnych obiektów Lasów Państwowych i przy okazji poznania ich atrakcji, historii czy regionalnych tradycji.

Dzięki wymienionym publikacjom Centrum Informacyjne LP osiągnęło następujące cele edukacyjne:

- przedstawienie osiągnięć Lasów Państwowych zarówno w prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej, jak i w działalności edukacyjnej na rzecz społeczeństwa;
- rozpowszechnianie informacji, że leśnik, będący gospodarzem lasu, troszczy się nie tylko o stan samego lasu, ale również chroni całą przyrodę;
- zachęcenie społeczeństwa do zdrowego spędzania czasu w lesie w miejscach, które warto zobaczyć i poznać, w sposób bezpieczny dla obu stron;
- zainteresowanie młodzieży tematyką leśną i przyrodniczą, kształtowanie postaw proekologicznych;
- przekazanie treści edukacyjnych związanych z lasem nauczycielom, a za ich pośrednictwem – dzieciom i młodzieży oraz zachęcanie ich do poznawania lasu i leśnictwa w aktywny sposób.

Wydawnictwa o szczególnych walorach edukacyjnych

- **„Kalendarz z lasu 2019/2020”** – kalendarz na rok szkolny 2019/2020 dla młodzieży w wieku 13–16 lat obejmuje rok szkolny oraz okres wakacji. Pokazuje, że możliwości aktywnego spędzania czasu w lesie jest naprawdę wiele. W tym wydaniu kalendarza zaproponowano 52 nieoczywiste sposoby na spędzenie wolnego czasu w lesie, począwszy od września (początek roku szkolnego), a skończyw-

szy na sierpniu następnego roku (koniec wakacji), a także wiele praktycznych porad związanych z zachowaniem się i bezpieczeństwem. Kalendarz obfituje w ciekawostki i jest bogato ilustrowany.

- **Kalendarz 13-planszowy** dla DGLP na rok 2020, złożony z 12 infografik wykorzystujących dane statystyczne dotyczące Lasów Państwowych, z motywem przewodnim – zrównoważone leśnictwo w kontekście trzech funkcji lasów.
- **„Leśny wehikuł czasu”** – album prezentujący stare fotografie z okresu II Rzeczypospolitej. Ciekawa i udana próba połączenia popularnonaukowej narracji z fotografiami o tematyce nie tylko leśnej. Autor tekstów poszczególnych rozdziałów w przystępnej i interesującej, czasem nawet anegdotycznej formie wprowadza czytelników w tematykę prezentowanych zdjęć, oddaje specyficzną atmosferę tamtych czasów, koncentrując się na dziejach lasów, związanych z nimi ludziach oraz ich działaniach na rzecz rozwoju gospodarczego, gospodarki leśnej i ochrony przyrody.
- **„Czyj to trop? Klucz do rozpoznawania tropów zwierząt”** – publikacja zapraszająca czytelników do zimowego lasu. Choć przyroda wydaje się uśpioną, to jednak dla wielu zwierząt to czas intensywnego poszukiwania pokarmu i walki o przetrwanie. Uważnie badając ich tropy i pozostawiane przez nie ślady, można się dowiedzieć, jak spędzają ten trudny czas. Klucz może być wykorzystywany przez edukatorów jako pomoc w prowadzeniu zajęć w lesie.
- **Mapa „Puszcza Białowieska. Obiekt transgraniczny polsko-białoruski”** – jest to wprowadzająca publikacja o charakterze turystycznym, jednak jej rewers zawiera wiele informacji edukacyjnych.
- **„Lasy dla ludzi, ludzie dla lasu”** – publikacja pokazująca, że wszyscy jesteśmy

związani z lasem, choć nie wszyscy dostrzegamy jego ogromny wpływ na nasze życie. Od lasu jednak dla części społeczeństwa zaczyna się każdy dzień, tam koncentruje się ich praca lub życiowa pasja. Kilka wybranych osób opowiada na kartach tej publikacji o swoim sposobie na życie, z lasem w roli głównej.

6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Działalność edukacyjna polegająca na podnoszeniu wiedzy o lesie i leśnictwie jest zadaniem statutowym Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. W 2019 r. Dział Edukacji i Informacji OKL w szerokim zakresie realizował zarówno działalność edukacyjną, jak i wydawniczą, na które złożyły się różnorodne formy i współpraca z wieloma placówkami szkolnymi wszystkich poziomów kształcenia oraz instytucjami, m.in. zajmującymi się krzewieniem wiedzy ekologicznej.

W działalności edukacyjnej Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie wykorzystywał w 2019 r. 26 obiektów, w tym izbę edukacji leśnej, 2 wiaty edukacyjne (zielone klasy), 6 ścieżek edukacyjnych, 7 wystaw stałych, 4 wystawy czasowe, 2 wystawy terenowe, pracownię plastyczną, park-arboretum oraz Pokazową Zagrodę Zwierząt.

Wśród wielu wydarzeń odbyło się 10 okazjonalnych imprez edukacyjnych, 5 akcji ekologicznych, 89 lekcji terenowych, 21 lekcji muzealnych, 44 warsztaty plastyczne, 1 warsztat edukacyjny dla studentów leśnictwa, 6 konkursów oraz 6 wycieczek z przewodnikiem. Odbyły się także prelekcje poza Ośrodkiem Kultury Leśnej, w tym wystąpienia poza granicami kraju. Zorganizowano szereg wydarzeń w różnych miejscach Polski, podczas których prowadzone były różne formy edukacji leśnej na stoisku przygotowanym przez pracowników OKL.

Z bogatej oferty Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie skorzystało w 2019 r. łącznie

164 060 osób. Największym zainteresowaniem cieszyła się Pokazowa Zagroda Zwierząt, którą odwiedziły 121 932 osoby. Z kolei wystawy edukacyjne (stałe i czasowe) odwiedziły łącznie 30 083 osoby. Z pozostałych różnych form edukacji warto wyróżnić akcje i imprezy edukacyjne (5848 osób), lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem (2143 osoby) oraz konkursy (1098 osób). Największą grupą odbiorców różnych form edukacji leśnej (z wyjątkiem zwiedzania zagrody zwierząt oraz wystaw) były dzieci i młodzież szkół podstawowych (6912 osób) – **tab. str. 32.**

Ośrodek w Gołuchowie współpracował w 2019 r. z 89 podmiotami, z którymi zorganizował 182 imprezy edukacyjne. Wśród partnerów warto wyróżnić: 47 szkół, 5 przedszkoli oraz 37 innych instytucji, m.in. biura turystyczne, placówki kulturalne, liczne media oraz jednostki Lasów Państwowych.

Działalnością edukacyjną w 2019 r. zajmowało się łącznie 26 pracowników OKL, w tym największą grupę stanowili specjaliści i referenci (21 osób).

Koszty edukacji leśnej społeczeństwa poniesione przez OKL w 2019 r. zamknęły się w kwocie 179,3 tys. zł, z czego 152,4 tys. zł to dotacja z funduszu leśnego, a 14,1 tys. zł – dofinansowanie ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Natomiast pozostałe 12,8 tys. zł pochodziło z innych źródeł.

Wydarzenia cykliczne i imprezy okolicznościowe

- Międzynarodowy Dzień Lasów (21 marca) przebiegał pod hasłem „Lasy i Edukacja”. Uczestnicy wydarzenia realizowali wspólnie z edukatorami *quest* „Wędrówki dendrologiczne” oraz przejście ścieżką geocachingową „Dolina rzeki Ciemnej”, uczyli się doświadczać las zmysłami i wykonywali zadania na 20 przystankach, do których zmierzali

z urządzeniem GPS. Goście Ośrodka zwiedzili również obiekty Muzeum Leśnictwa i wystawy terenowe.

- 18. edycja obchodów Dnia Ziemi (7 czerwca) – edukacyjna impreza, adresowana głównie do dzieci i młodzieży szkolnej, w programie której znalazły się: finał akcji zdobywania odznaki „Honorowy Opiekun Miejsc Przyrodniczo Cennych Gołuchowa” oraz rajd ekologiczny „Pod drzewami”. Wydarzenie zorganizowano we współpracy z III LO im. M. Kopernika w Kaliszu i uczniowskimi Klubami Europejczyka. Impreza, ze względu na protest pracowników oświaty, została przeniesiona z 25 kwietnia na 7 czerwca i połączona z edukacyjnym festynem „Spotkanie z lasem”.
- 13. edycja Ogólnopolskiego Konkursu „Bajarze z Leśnej Polany” im. redaktora Andrzeja Zalewskiego (16 i 17 maja) – impreza skierowana do miłośników gawęd leśnych oraz ich twórców. Jej uczestnikami byli głównie uczniowie szkół leśnych. Autorzy nietuzinkowych i jednocześnie inspirujących opowieści o przyrodniczym bogactwie Polski stanęli w szranki o laur najlepszego bazarza. Konkurs uświetnili okazjonalnym występem uczniowie z Technikum Leśnego w Białowieży, którzy zaprezentowali spektakl „100 lat Niepodległej”, a muzycznym akcentem wydarzenia był koncert „Partytura a natura, czyli przyroda w muzyce” w wykonaniu Zespołu Kameralnego Filharmonii Poznańskiej.
- Międzynarodowy Festiwal Kultury Leśnej i Łowieckiej (25 maja) – wydarzenie o charakterze otwartym, w ramach którego odbyły się VI Gołuchowski Konkurs Sygnalistów Myśliwskich i VI Gołuchowski Konkurs Muzyki Myśliwskiej. Podczas festiwalu wystąpiło 9 zespołów sygnalistów myśliwskich, 9 zespołów prezentujących muzykę myśliwską oraz 41 solistów.

Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie i frekwencja w 2019 r. (ogółem)

Forma edukacji	Ogółem			W tym:				
	liczba zajęć	liczba uczestników	udział % uczestników	dzieci przedszkolne 3-6 lat	dzieci i młodzież szkół podstawowych 7-15 lat	młodzież szkół ponadpodstawowych 16-19 lat	studenci i dorośli powyżej 19 lat	
Lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem	95	2 143	18	270	1 702	55	116	
Lekcje muzealne	21	463	4	0	281	109	73	
Warsztaty edukacyjne	44	954	8	78	870	0	6	
Konkursy edukacyjne	6	1 098	9	93	832	63	110	
Akcje	5	975	8	10	908	0	57	
Imprezy edukacyjne	10	4 873	40	686	2 089	333	1 765	
Prelekcje w ośrodku	4	154	1	0	0	0	154	
Prelekcje poza ośrodkiem	5	950	8	80	230	70	570	
Konferencje	2	135	1	0	0	0	135	
Koncerty	4	300	2	0	0	0	300	
Razem	196	12 045	100	1 217	6 912	630	3 286	
Wystawy edukacyjne (stałe i czasowe)	21	30 083	X	Dzieci 3-15 lat łącznie 8 370				
Zwiedzanie Pokazowej Zagrody Zwierząt	X	121 932	X	X	X	X	X	
Łącznie		164 060						

Reprezentowane były trzy kraje: Polska, Słowacja i Węgry. Odbyły się ponadto pokazy z udziałem psów myśliwskich, ptaków łowczych, konkursy o tematyce leśnej w ramach przygotowanych stoisk edukacyjnych.

- VI Przegląd Twórczości Dziecięcej „Ze sztuką bezpieczniej” (30 maja) – wydarzenie edukacyjne realizowane w celu wzbogacenia wśród dzieci wiedzy na temat zasad bezpieczeństwa i prawidłowego zachowania się w środowisku naturalnym. Przedszkolaki i uczniowie klas I–III szkół podstawowych uczestniczyli w grach oraz zabawach edukacyjnych przygotowanych przez leśników i strażaków, zdobywając certyfikat „Jestem bezpieczny”. Prezentowali również, w ramach konkursu piosenki, inscenizacje i recytacje.
- 15. edycja festynu „Spotkanie z lasem” (7 czerwca) – plenerowa, otwarta impreza o charakterze cyklicznym, skierowana do osób, które chcą w aktywny sposób zgłębiać tematykę leśną. Podczas festynu odbyły się pokazy rzemiosł związanych z lasem, m.in. otrzymywania dziegciu, pracy pilarza i bartnika, a także warsztaty drzeworytnicze, zdobienia drewna, malowania na szkle i liściach. Ponadto przeprowadzono zabawy i konkursy, a młodzi aktorzy zaprezentowali spektakle ekologiczne. Podczas festynu nastąpił finał konkursu plastycznego „Las nam darzy”.
- 5. edycja Wielkiego Dnia Pszczół (4 sierpnia) – w programie wydarzenia znalazły się: demonstracja pracy bartnika, opowieści o produktach pszczelich i życiu pszczół z wykorzystaniem „żywego ula” oraz warsztaty plastyczne dla rodzin, prowadzone we współpracy z artystami z Polskiego Stowarzyszenia Edukacji Plastycznej w Kielcach. Uczestnicy święta wzięli udział w grze terenowej oraz zabawach dydaktycznych z nagrodami. Podczas

wydarzenia odbył się kiermasz miodów i wyrobów pszczelarskich. Wielki Dzień Pszczół organizowany jest w ramach programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”, a jego celem jest ochrona pszczoł i uświadomienie społeczeństwu, jak ważną rolę pełnią w naszym środowisku.

- Międzynarodowy Plener Artystyczny „Inspiracje leśne V” (2–11 sierpnia). Plener odbył się z udziałem 22 artystów wywodzących się z Polskiego Stowarzyszenia Edukacji Plastycznej, Delegatury w Kielcach, Stowarzyszenia NEST ART ze Szczecina, Stowarzyszenia Artystów Kunstverein z Templina oraz niezależnych środowisk twórczych. Na program pleneru złożyły się praca twórcza oraz wydarzenia towarzyszące:
 - 2 sierpnia – uroczyste rozpoczęcie pleneru z towarzyszącą wystawą dokumentującą plenery z lat 2008, 2010, 2013 i 2016;
 - 4 sierpnia – warsztaty plastyczne z artystami z PSEP, Delegatury w Kielcach, w ramach Wielkiego Dnia Pszczół;
 - 7 sierpnia – warsztaty z zakresu grafiki i wikliniarstwa;
 - 9 sierpnia – „O pasji fotografowania oraz górach opisanych w książkach” – otwarte spotkanie z Danutą Piotrowską, fotografikiem, uczestniczką pleneru;
 - 10 sierpnia – recital Justyny Szafran oraz koncert Krzysztofa Pумы-Piaseckiego;
 - 11 sierpnia – finał pleneru, otwarcie wystawy prac poplenerowych. „Inspiracje leśne V”, poza profesjonalnymi pracami (powstało ich ponad 100), zaowocowały dziełami młodych adeptów sztuki, uczestniczących w warsztatach edukacyjnych, w trakcie których powstały grafiki oraz „wiklinowy ogródek”. Efekty warsztatów razem z dziełami artystów zostały zaprezentowane na wystawie poplenerowej w Muzeum Leśnictwa

i jego bliskim sąsiedztwie.

- Europejskie Dni Dziedzictwa (7 i 8 września) – turyści odwiedzający gołuchowską rezydencję mogli bezpłatnie zwiedzić wszystkie wystawy Muzeum Leśnictwa, poszerzyć wiedzę na temat zabytkowego parku-arboretum, rozwiązując *quest* „Wędrówki dendrologiczne”, a także zgłębić zagadnienia dotyczące historii leśnictwa i samego Ośrodka na plenerowym stoisku edukacyjnym. Myślą przewodnią ogólnopolskich obchodów EDD, w które włączył się OKL, był „Polski splot”. Odwiedzający chętnie brali udział w konkursach, dzięki którym można było wzbogacić swoją wiedzę na temat dziejów zabytkowej rezydencji gołuchowskiej. Do organizacji wydarzenia zaproszono Gołuchowskie Centrum Kultury ZAMEK.

Akcje edukacyjne

Akcje edukacyjne miały charakter aktywizujący i angażowały uczniów w działania zarówno na terenie Ośrodka Kultury Leśnej, jak i ich macierzystych szkół. Były to m.in.

- „Sowi wieczór” (29 i 30 marca) – akcja wieczornego wyjścia w teren i nasłuchiwanie sów, połączona z prelekcją na temat tych ptaków;
- „Dzień Drzewa” (10 października) – akcja wspólnego czytania literatury poświęconej drzewom i szeroko pojętej przyrodzie z udziałem dzieci młodszych klas szkoły podstawowej oraz zaproszonych przedstawicieli instytucji z terenu Gminy Gołuchów;
- „Ratujmy kasztanowce” (15 października) – akcja usuwania liści spod kasztanowców rosnących w parku-arboretum Ośrodka Kultury Leśnej z udziałem młodzieży szkolnej.

Konkursy

Konkursy miały charakter ogólnopolski oraz

regionalny. Organizowano je zarówno jako oddzielne wydarzenia, jak i integralne części cyklicznych imprez edukacyjnych. Były to:

- Ogólnopolski Konkurs „Bajarze z Leśnej Polany” im. redaktora Andrzeja Zalewskiego (17 i 18 maja) – podczas konkursu 33 miłośników lasu (uczniowie techników leśnych oraz pracownicy Lasów Państwowych) zaprezentowało gawędy, głównie własnego autorstwa. Wystąpienia konkursowe oceniało jury pod przewodnictwem prof. dr hab. Haliny Zgółkowej z UAM w Poznaniu.
- „Imię dla żubra” (wrzesień/październik) – ogólnopolski konkurs na imię dla żubra urodzonego w zagrodzie Ośrodka Kultury Leśnej, z uroczystym finałem nadania imienia w dniu 7 listopada. Na konkurs wpłynęło 211 zgłoszeń.
- Konkurs na wykonanie mapy mentalnej „Leśne gatunki chronione” – w konkursie wzięły udział 34 osoby z wielkopolskich placówek szkolnych. Konkurs zorganizowano z okazji obchodów Dnia Ziemi. Najlepsze prace nagrodzono podczas finału w dniu 7 czerwca.
- „Mój Las” – regionalny etap ogólnopolskiego konkursu dla dzieci i młodzieży szkolnej. Prace do konkursu zgłosiło 67 uczniów z 2 placówek szkolnych. Finał konkursu odbył się 13 lutego w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie.
- „Ze sztuką bezpieczniej” (30 maja) – artystyczna konkurencja spektakli teatralnych, piosenki, tańca i recytacji, podejmujących tematykę bezpiecznego zachowania się w lesie oraz podczas codziennych zajęć w szkole i domu. Konkurs, przeprowadzony we współpracy z Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej w Pleszewie, skupił przedstawicieli czterech powiatów, a wzięło w nim udział 200 osób. Towarzyszyły mu plenerowe zabawy edukacyjne.

- „Las nam darzy” – plastyczny konkurs zorganizowany w czterech kategoriach wiekowych. Wzięło w nim udział 543 uczestników z 45 placówek szkolnych. Finał odbył się 7 czerwca podczas festynu „Spotkanie z lasem”.

Działalność wydawnicza

Działalność wydawnicza Ośrodka skupiona była na publikacjach periodycznych oraz nieperiodycznych. Wydano następujące pozycje:

- „Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej” – rocznik zawierający 14 referatów odnoszących się do aspektu historycznego i kulturowego leśnictwa oraz 6 artykułów ujętych zbiorczo jako Kronika Ośrodka Kultury Leśnej (800 egz.);
- „Zagajnik” – kwartalnik edukacyjno-informacyjny (1200 egz.);
- „Świat wokół mnie” – zbiór wierszy Władysława Dziegaty (500 egz.);
- „Kulturowa wartość lasu” pod redakcją Dariusza J. Gwiazdowicza oraz Aleksandry Matulewskiej (300 egz.);
- katalog poplenerowy „Inspiracje leśne V” (200 egz.);
- kalendarz edukacyjny (700 egz.);
- okolicznościową broszurę „Żyję bezpiecznie i dbam o przyrodę” z okazji VI Przeglądu Twórczości Dziecięcej (500 egz.).

W ramach dodruku wydano:

- 7 broszur edukacyjnych z cyklu „Las – czy go znasz?” o następujących tytułach: „Szanujmy martwe drzewa”, „Tajemnice drzew”, „Małe i duże ssaki leśne”, „Leśni wolontariusze”, „Rok pracy leśnika w lesie”, „Leśne skarby”, „Drewno jest wspaniałe” (łącznie nakład 7000 egz.);
- pakiet edukacyjny „Lekcje w lesie” (500 egz.);
- foldery informacyjne OKL (6 rodzajów, 6000 egz.);
- quest „Wędrówki dendrologiczne” (2000 egz.).

Promocja na arenie międzynarodowej

- Uczestnictwo w XXV Światowym Kongresie Międzynarodowej Unii Leśnych Organizacji Badawczych (IUFRO) w Kurytybie (Brazylia). W trakcie sesji tematycznej „Sztuka, nauka, edukacja – wzajemne oddziaływanie jako wartość dodana na rzecz ochrony lasów” kierownik Działu Edukacji i Informacji OKL przedstawił referat obrazujący edukację w zakresie kulturotwórczej roli lasu prowadzoną w Lasach Państwowych. Referat spotkał się z dużym zainteresowaniem, szczególnie że tematyka wielofunkcyjnych lasów, będących też źródłem nieocenionych wartości materialnych i duchowych, była podczas kongresu mocno podkreślana. Tytuł referatu: „Edukacja w zakresie kulturotwórczej wartości lasu realizowana w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie – studium przypadku”, autorzy: dr inż. Benedykt Roźmiarek, dyrektor Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie, Alicja Antonowicz, kierownik Działu Edukacji i Informacji Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie.
- Wystawa zatytułowana „Inspiracje leśne I–V. 12 lat współpracy Gołuchów – Templin” w Galerii Nowego Ratusza miasta Templin (Niemcy), trwająca od 16 listopada 2019 r. do 16 stycznia 2020 r. Wystawa obrazowała twórczy dorobek pięciu edycji Międzynarodowego Pleneru Artystycznego „Inspiracje leśne” realizowanych w Gołuchowie wspólnie ze Stowarzyszeniem Artystów Kunstverein Templin. Podczas uroczystego otwarcia zaprezentowano działalność Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. Szczególnie podkreślano zadania w obszarze kulturotwórczej roli lasu oraz wspierania inspirowanej lasem działalności arty-

stycznej poprzez organizację wystaw, wydawnictwa, przeglądy i konkursy. Na zorganizowaną w Templinie ekspozycję składały się dzieła poplenerowe oraz postery dokumentujące dwunastoletnią współpracę Ośrodka z niemieckim stowarzyszeniem artystów.

Współpraca z mediami

W ramach współpracy radiowej i telewizyjnej zrealizowano:

- odcinek serii „Ukryte skarby” emitowany przez Telewizję Polską;
- reportaż zatytułowany „Dotyk lasu”, we współpracy z TVP oddz. w Poznaniu, emitowany w cyklu „Widziane po drodze”;
- reportaż zatytułowany „Bajarze z Leśnej Polany”, we współpracy z TVP oddz. w Poznaniu, emitowany w cyklu „Widziane po drodze”;
- film promocyjny z wydarzenia edukacyjnego „Spotkanie z lasem”, we współpracy z Południową Oficyną Wydawniczą, dostępny w serwisach internetowych;
- relację „na żywo” w porannym programie „Witaj, Wielkopolsko!” (TVP oddz. w Poznaniu), dotyczącą obchodów Międzynarodowego Dnia Lasów w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie;
- wywiad „na żywo” w porannym programie „Witaj, Wielkopolsko!”, zrealizowanym w studiu TVP oddz. w Poznaniu – rozmowa dotyczyła ogólnopolskiego konkursu „Bajarze z Leśnej Polany”;
- relacja radiowa „na żywo” z przebiegu ogólnopolskiego konkursu „Bajarze z Leśnej Polany” w Radiu Poznań;
- cykl zapowiedzi edukacyjnego festynu „Spotkanie z lasem” na antenie Radia Poznań;
- zapowiedzi wydarzeń Ośrodka Kultury Leśnej na antenie Radia Centrum Kalisz, realizowane w formie nagrań krótkich wywiadów.

W ramach działań edukacyjnych podejmowano współpracę z mediami, które występowały w roli patronów medialnych następujących wydarzeń:

- Dnia Ziemi – patronat Radia Centrum Kalisz, Telewizji Interaktywnej aMazing, portalu kalisz.naszemiasto.pl, tygodników „Fakty Kaliskie” oraz „Gazeta Pleszewska”;
- Ogólnopolskiego Konkursu „Bajarze z Leśnej Polany” im. redaktora Andrzeja Zalewskiego – TVP 3 Poznań, Radio Poznań, „Echa Leśne”, „Las Polski”, „Przegląd Leśniczy”, portal ekoedu.pl;
- VI Przeglądu Twórczości Dziecięcej „Ze sztuką bezpieczniej” – patronat Telewizji Kablowej ProArt z Ostrowa Wlkp.;
- Festynu „Spotkanie z lasem” – patronat Radia Centrum Kalisz oraz tygodnika „Życie Pleszewa”;
- Międzynarodowego Pleneru Artystycznego „Inspiracje leśne V” – patronat Radia Poznań, „Ech Leśnych” oraz Telewizji Polskiej oddz. w Poznaniu.

Ponadto publikacje na temat OKL w Gołuchowie ukazały się na łamach wielkopolskiego informatora związanego z obchodami Europejskich Dni Dziedzictwa, dodatku do „Głosu Wielkopolskiego”, zatytułowanego „Nasze dobre wielkopolskie”, w prasie lokalnej oraz niemieckim tygodniku „Uckemark Kurier”.

6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca

Działalność edukacyjna prowadzona w Leśnym Banku Genów Kostrzyca ma na celu upowszechnianie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości społecznej w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników. Ważnym zagadnieniem prowadzonej edukacji jest działalność Leśnego Banku Genów Kostrzyca, jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych powołanej do ochrony

leśnych zasobów genowych.

W działalności edukacyjnej Leśnego Banku Genów wykorzystywane są: sala edukacyjna, arboretum z wytyczonymi trasami dydaktycznymi, hydrobotaniczna oczyszczalnia ścieków, a także laboratorium i chłodnia w gmachu głównym LBG. Edukacją zajmuje się jeden pracownik, w razie potrzeby wspierany przez pracowników z innych działów Leśnego Banku Genów.

W 2019 r. w edukacji przyrodniczej prowadzonej przez LBG Kostrzyca uczestniczyło 3106 osób, głównie dzieci i młodzież szkolna, w tym grupy przedszkolne (17%), dzieci i młodzież ze szkół podstawowych (38%), młodzież ze szkół średnich (6%). Wśród osób dorosłych odwiedzających LBG można wyróżnić: studentów (6%), grupy zawodowe (7%), seniorów (6%), uczestników seminarium (3%) oraz grupy zagraniczne (1%). Grupy rodzinne stanowiły 16% odwiedzających LBG. Różne formy edukacji w Leśnym Banku Genów Kostrzyca oraz frekwencję w 2019 r. przedstawia **tab. str. 38**.

W ramach działalności edukacyjnej Leśny Bank Genów Kostrzyca aktywnie współpracował z 36 szkołami różnego szczebla z powiatu jeleniogórskiego.

Wśród różnorodnych form edukacji prowadzonej w 2019 r. przez Leśny Bank Genów można wyróżnić:

- 19 akcji edukacyjnych, takich jak „Selektywne zbieramy odpady”, „Zimowe życie lasu”, „Dokarmianie zwierzyny leśnej”, Międzynarodowy Dzień Lasów, #sadiyahMy, „Dzień otwartych drzwi”, Międzynarodowy Dzień Ziemi, „Zielone arboretum, plener malarcki”, „Leśne arboretum”, Światowy Dzień Ochrony Środowiska, „Święto Drzewa”, „Znaczenie pszczoł w ekosystemie”, „Pomagamy pszczołom”, Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej, „Las wokół nas”, „Jesienne odkrywanie przyrody”, „Znaczenie wody w lesie”, Las Bogactwo

Życia – Dary Lasu, Zwierzęta i Rośliny”, „Bogactwo drzew i krzewów”, „Bezpieczne wakacje”;

- prowadzenie zajęć edukacyjnych podczas siedmiu festynów, m.in. „Noc świętojańska”, „W rytmie natury”, „Jesienny Festyn Trójki”;
- projekt edukacyjny „Dla leśnej różnorodności biologicznej”, w którym uczestniczyło 190 uczniów ze szkół podstawowych i średnich powiatów jeleniogórskiego i lwóweckiego; projekt był dofinansowany ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu;
- konkursy wiedzy przyrodniczo-leśnej:
 - 1) „Las – bogactwo roślin i zwierząt” skierowany do uczniów klas I–III szkół podstawowych;
 - 2) „Lasy w Polsce. Charakterystyka” – konkurs skierowany do uczniów szkół średnich;
- konkurs fotograficzny „Kolorowy las” oraz dwa konkursy plastyczne: „Wiosna w lesie” i „Dary natury”;
- osiem wystaw prac plastycznych i fotograficznych.

Pracownicy LBG Kostrzyca współpracują z licznymi partnerami krajowymi i zagranicznymi oraz z regionalnymi i krajowymi mediami. W roku 2019 ukazały się 4 artykuły prasowe oraz 13 materiałów filmowych i reportaży poświęconych aktualnościom i wydarzeniom edukacyjno-promocyjnym. Pracownicy LBG wzięli udział w 3 audycjach radiowych. Wydano publikację „Struktura klonalna wiązu polnego (*Ulmus minor* Mill.)” – „Sylwan”, 163 (10), 839–845, 2019.

Leśny Bank Genów Kostrzyca jest również miejscem konferencji, praktyk studentów, szkoleń zawodowych i kursów specjalistycznych z zakresu genetyki, selekcji, nasiennictwa i szkółkarstwa leśnego dla leśników z całego kraju.

Formy edukacji leśnej zrealizowane przez LBG Kostrzyca i frekwencja w 2019 r. (ogółem)

Forma edukacji	Ogółem			W tym:				
	liczba zajęć	liczba uczestników	udział % uczestników	dzieci przedszkolne 3-6 lat	dzieci i młodzież szkół podstawowych 7-15 lat	młodzież szkół ponadpodstawowych 16-19 lat	studenci i dorośli powyżej 19 lat	
Zajęcia w LBG Kostrzyca (sala i Arboretum)	31	1 107	35,6	19	441	132	515	
Spotkania z leśnikami w szkołach	4	74	2,4		74			
Spotkania edukacyjne z leśnikami poza szkołą (w Domu Pomocy Społecznej, Wiejskiej Świetlicy itp.)	4	85	2,7		20		65	
Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne, fotograficzne, literackie itp.)	5	38	1,2	0	29	9	0	
Akcje edukacyjne	45	1 041	33,5	509	467	13	52	
Projekt edukacyjny	8	190	6,1		140	50		
Grupy rodzinne	2	485	15,6				485	
Seminaria	2	86	2,8				86	
Wystawy	8		0,0					
Razem	x	3 106	100,0	528	1 171	204	1 203	
Inne, np. festyny, targi itp.*	7	około 1 500		X	X	X	X	

* Dane szacunkowe.

III.

Działalność edukacyjna leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2019 r.

2019

Leśne kompleksy promocyjne to duże, zwarte obszary lasu, wchodzące w skład jednego lub kilku nadleśnictw. Były tworzone w latach 1994–2011 na terenie całego kraju na mocy zarządzeń dyrektora generalnego Lasów Państwowych. Pokazują zmienność warunków siedliskowych, różnorodność składu gatunkowego lasu i wielość pełnionych przez niego funkcji. W ramach LKP leśnicy promują zrównoważoną gospodarkę leśną, wspierają badania naukowe i prowadzą edukację leśną społeczeństwa.

W 2018 r. dyrektor generalny Lasów Państwowych podpisał zarządzenie w sprawie leśnych kompleksów promocyjnych, w którym wśród zadań dla nadleśnictw objętych programem LKP wymieniono m.in. działalność w zakresie „pełnienia wiodącej roli w prowadzeniu przez Lasy Państwowe edukacji dla zrównoważonego rozwoju, w szczególności edukacji leśnej”^{**}.

W skład leśnych kompleksów promocyjnych wchodzi od jednego do ośmiu nadleśnictw, a w kilku przypadkach w granicach LKP znalazły się również tereny instytucji naukowych, uczelni oraz lasy innej własności niż państwowej, na przykład lasy miejskie. Informacje zawarte w III rozdziale Raportu odnoszą się do nadleśnictw Lasów Państwowych wchodzących w skład 25 leśnych

kompleksów promocyjnych, według stanu na koniec 2019 r. Jest ich razem 74, co stanowi 17,2% wszystkich 430 nadleśnictw w Polsce.

Należy zaznaczyć, że działalność edukacyjna nadleśnictw LKP jest częścią działalności Lasów Państwowych, która już została opisana w rozdziale II. Jednak ze względu na szczególne znaczenie tych obszarów dla LP, także w prowadzeniu edukacji, dane z raportów leśnych kompleksów promocyjnych zostały wyróżnione w osobnym rozdziale.

1. Obiekty edukacji leśnej w leśnych kompleksach promocyjnych

Na terenie 25 leśnych kompleksów promocyjnych funkcjonują 33 ośrodki edukacji przyrodniczo-leśnej i 123 wiaty edukacyjne („zielone klasy”). Jest też 48 izb leśnych oraz 230 leśnych ścieżek dydaktycznych (**tab. 7.1.**). To główne obiekty wykorzystywane w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych.

Z porównania danych (**tab. 1.**) wynika, że nadleśnictwa LKP posiadają bogatszą infrastrukturę edukacyjną niż nadleśnictwa pozostałe. Dotyczy to zwłaszcza ośrodków edukacji, ale już w mniejszym stopniu wiat edukacyjnych, ścieżek dydaktycznych, a zwłaszcza izb edukacji leśnej. Jeśli natomiast chodzi o wykorzystywane w działalności edukacyjnej zarówno punkty i powierzchnie (np. szkółki

^{**} Zarządzenie nr 4 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie Leśnych Kompleksów Promocyjnych.

leśne), jak i inne obiekty niezwiązane z gospodarką leśną, to ich rozmieszczenie można uznać za równomierne na terenie Lasów Państwowych, z wyjątkiem ogrodów i parków dendrologicznych, wybranych drzewostanów oraz obiektów małej retencji, które spotyka się w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych wyraźnie częściej niż w nadleśnictwach poza LKP. Rodzaj i liczebność wszystkich obiektów edukacyjnych na terenie poszczególnych LKP w 2019 r. pokazano w tabelach **7.1.** i **7.2.**

(konkursy) do nawet 5,3 razy więcej (zajęcia w izbie i ośrodku) – niż nadleśnictwo spoza LKP. Frekwencję ogólną uczestników wszystkich form edukacji w 25 leśnych kompleksach promocyjnych pokazano na **wykresie 9.** Z leśnych kompleksów promocyjnych najliczniej były odwiedzane w 2019 r.: „Puszcze Szczecińskie”, „Lasy Beskidu Śląskiego”, „Lasy Warszawskie” oraz „Lasy Doliny Baryczy”.

Aktywność edukacyjna nadleśnictw w poszczególnych leśnych kompleksach promocyjnych jest zróżnicowana i zależy

Średnia liczba uczestników i średnia liczba form edukacji przypadające na jedno nadleśnictwo w 2019 r.

Nadleśnictwo (430 ogółem w LP)	Uczestnicy edukacji	Zajęcia terenowe	Zajęcia w izbie i ośrodku	Lekcje w szkole	Spotkania poza szkołą	Konkursy	Akcje	Wystawy
W LKP (74 nadleśnictwa)	10 277	64	53	17	12	4	11	2
Poza LKP (356 nadleśnictw)	3 066	20	10	11	3	3	6	1
Relacja 1:2	3,35	3,2	5,3	1,5	4	1,3	1,8	2

2. Formy edukacji leśnej w leśnych kompleksach promocyjnych

W nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych realizowane są te same formy edukacji leśnej, co w całych Lasach Państwowych. Frekwencja ogółem oraz w poszczególnych formach edukacji jest tu jednak znacznie wyższa. Średnia frekwencja ogółem na jedno nadleśnictwo w LKP wynosi 10 277 osób (w 2018 r. – 9583 osoby), natomiast w „statystycznym” nadleśnictwie w LP – 4307 osób, a w nadleśnictwie poza LKP – 3066 osób.

Nadleśnictwo promocyjne (wchodzące w skład LKP) było odwiedzane w 2019 r. średnio przez 10 277 osób – uczestników różnych form edukacji, podczas gdy w nadleśnictwie poza LKP frekwencja była ponad trzy razy mniejsza i wynosiła 3066 osób. W tabeli porównano liczbę różnych form edukacji. W każdym przypadku nadleśnictwo LKP przeprowadziło tych form więcej – od 1,3

od wielu czynników. Ma na to wpływ m.in. infrastruktura edukacyjna, zatrudnienie na etatach edukacyjnych, nakłady na edukację, położenie na mapie Polski, rok utworzenia LKP (doświadczenie pracowników, programy edukacyjne, współpraca itp.). Dane dotyczące poszczególnych form edukacji w 25 leśnych kompleksach promocyjnych zawarte są w **tab. 8.1.** i **8.2.**

W 2019 r. najwięcej zajęć terenowych (**wykres 10.**) przeprowadzono w LKP „Lasy Oliwsko-Darżlubskie” – średnio 354 zajęcia na jedno nadleśnictwo, „Lasy Janowskie” – średnio 172 zajęcia, „Lasy Warszawskie” – średnio 145 zajęć, „Puszcze Szczecińskie” – średnio 142 zajęcia oraz „Bory Lubuskie” – 123 zajęcia.

Najwięcej zajęć w izbach leśnych i w pomieszczeniach ośrodka edukacji nadleśnictw odbyło się w LKP „Lasy Gostynińsko-Włocławskie” – 187 zajęć, LKP „Puszcze Szczecińskie” – 173, LKP „Lasy Doliny Baryczy” – 156 oraz „Lasy Janowskie” – 130 zajęć

na jeden obiekt (**tab. 8.1.**). Szkoły najczęściej odwiedzali leśnicy z nadleśnictw LKP „Lasy Olsztyńskie” – 58 przeprowadzonych lekcji na jedno nadleśnictwo, LKP „Sudety Zachodnie” – 54 lekcje oraz LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie” – 44 lekcje (**wykres 11.**). Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Warszawskie” wyróżnił się natomiast w roku 2019 liczbą spotkań przeprowadzonych poza szkołą – odbyły się tam aż 144 takie spotkania (**tab. 8.1.**).

Leśne konkursy, organizowane przez nadleśnictwa w 2019 r., cieszyły się największą frekwencją w LKP: „Puszcza Niepołomicka” – 500 uczestników, „Lasy Olsztyńskie” – 353 uczestników oraz „Lasy Warszawskie” – 349 uczestników średnio w jednym konkursie. Najwięcej konkursów, bo aż 67, odbyło się w LKP „Lasy Bieszczadzkie” (średnio 17 konkursów na jedno nadleśnictwo).

Dużą aktywność w organizowaniu akcji i imprez edukacyjnych wykazały nadleśnictwa należące do LKP „Lasy Warszawskie” – 94 akcje oraz do LKP „Lasy Mazurskie” – 76 akcji. Najwyższą natomiast frekwencję (średnia liczba uczestników w jednej akcji) odnotowano w akcjach organizowanych na terenie LKP „Lasy Beskidu Sądeckiego” i LKP „Sudety Zachodnie”. W przygotowaniu wystaw edukacyjnych wyróżniły się nadleśnictwa LKP „Puszcza Notecka” oraz LKP „Puszcza Knyszyńska” – po 29 wystaw w ciągu roku, natomiast największą liczbę odwiedzających jedną wystawę odnotowano w LKP „Lasy Doliny Baryczy” – 8242 osoby (**tab. 8.2.**).

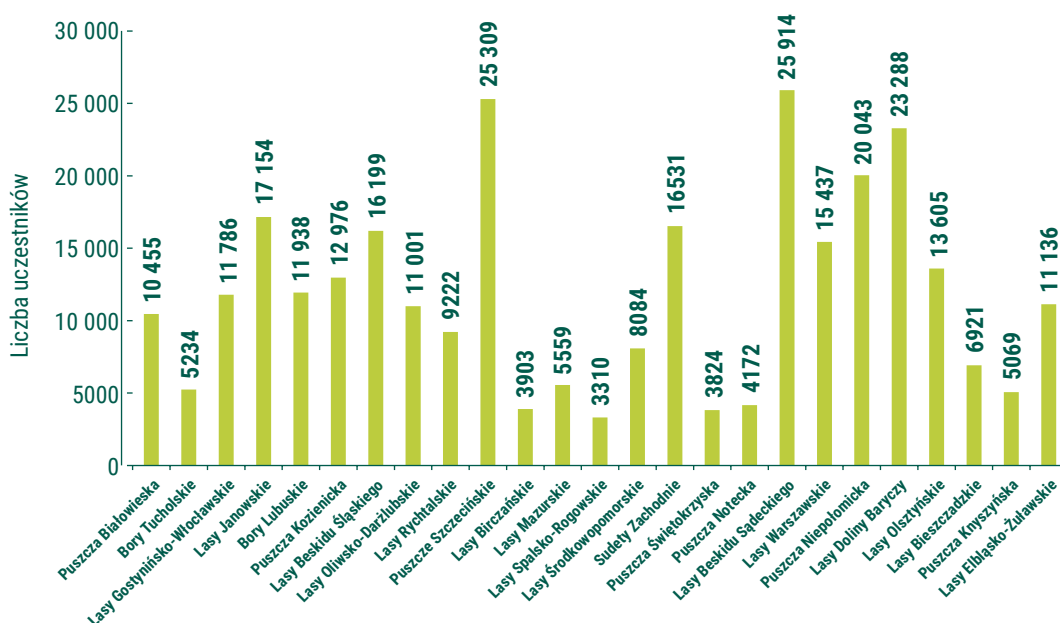
3. Współpraca i kadra nadleśnictw LKP w edukacji leśnej społeczeństwa

Nadleśnictwa leśnych kompleksów promocyjnych, podobnie jak wszystkie nadleśnictwa w Lasach Państwowych, współpracują najczęściej ze szkołami. Jedno nadleśnictwo promocyjne współpracowało w 2019 r. średnio z 24 szkołami, przy czym największej współpracujących szkół wykazano w LKP „Lasy Warszawskie” – 271 (średnio 68 na jedno nadleśnictwo) – **tab. 9.**

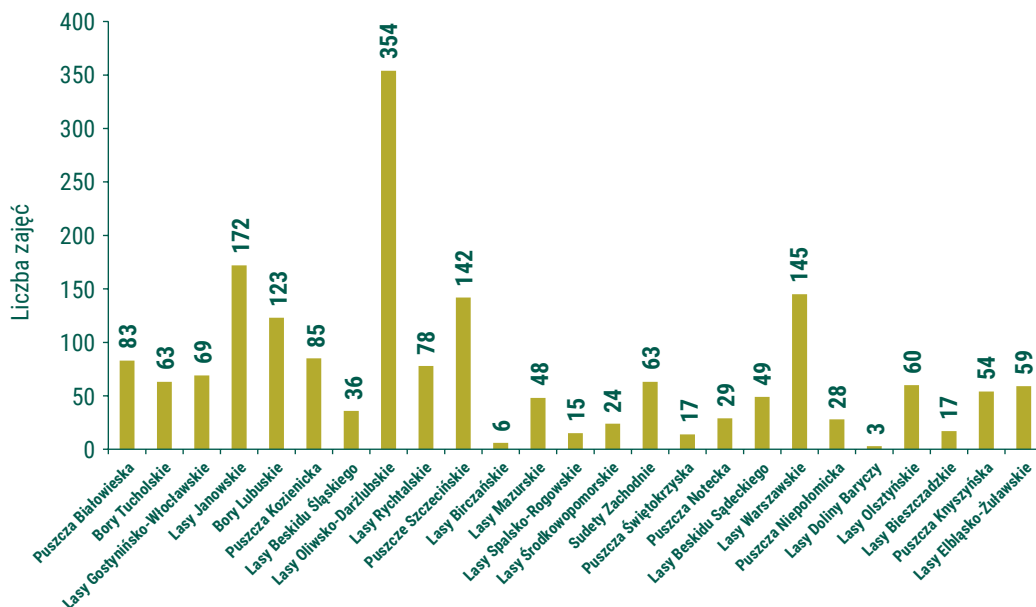
Zaangażowanie leśników nadleśnictw LKP w edukację społeczeństwa wynosiło w 2019 r. średnio 27 pracowników na jedno nadleśnictwo; jest to o 6 osób więcej niż w nadleśnictwach poza LKP. Tutaj ponadto (w LKP) skupione są niemal wszystkie etaty edukacyjne w Lasach Państwowych, kiedy to pracownik (na ogół specjalista ds. edukacji lub kierownik ośrodka) poświęca na działalność edukacyjną powyżej 70% swego czasu pracy.

W nadleśnictwach poszczególnych leśnych kompleksów promocyjnych różnie kształtuje się liczebne zaangażowanie pracowników w obsługę edukacyjną osób odwiedzających teren nadleśnictwa. Najwięcej pracowników zajmowało się edukacją społeczeństwa w nadleśnictwach LKP „Lasy Mazurskie” – 42 osoby, LKP „Lasy Birczańskie” – 40 osób oraz LKP „Lasy Olsztyńskie” – 38 osób średnio w jednym nadleśnictwie (**wykres 12.**).

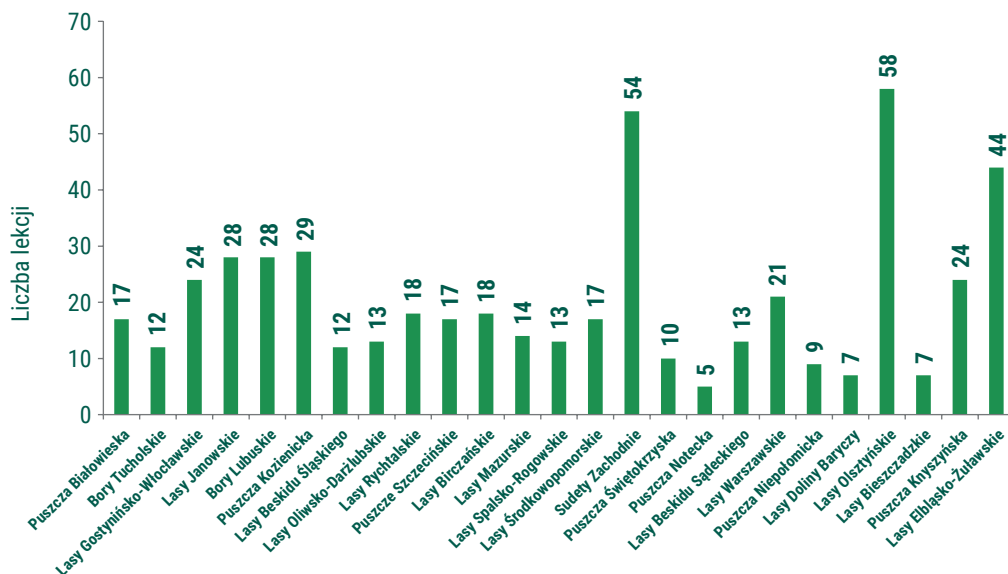
Działalność edukacyjna leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2019 r.

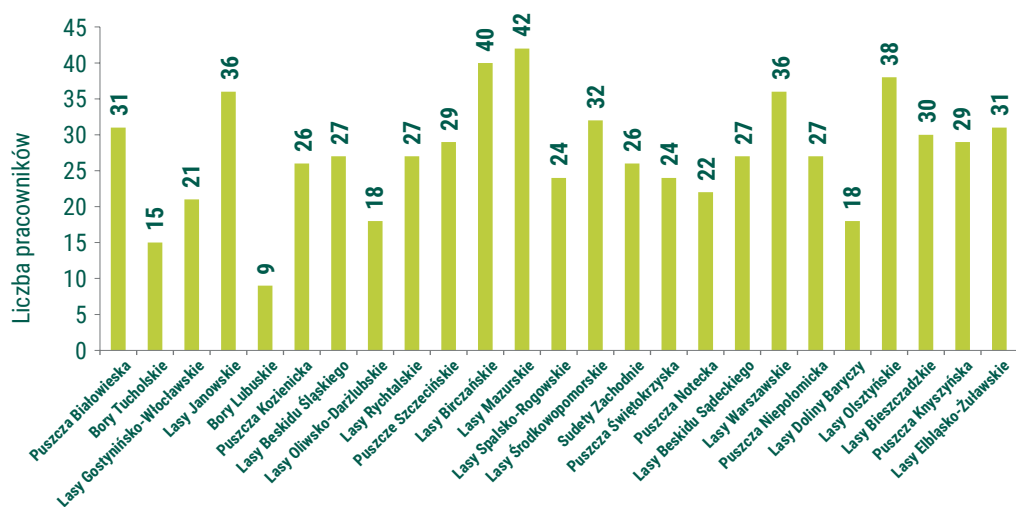
Wykres 9. Frekwencja ogólna uczestników różnych form edukacji na jedno nadleśnictwo LKP w 2019 r.

Wykres 10. Liczba zajęć terenowych przypadających na jedno nadleśnictwo LKP w 2019 r.

Wykres 11. Lekcje w szkole przeprowadzone przez pracowników jednego nadleśnictwa LKP w 2019 r.

Wykres 12. Pracownicy nadleśnictw leśnych kompleksów promocyjnych angażujący się w działalność edukacyjną w 2019 r. (wartość średnia na jedno nadleśnictwo)

IV. Finansowanie edukacji leśnej w 2019 r.

2019

Z puli środków wydatkowanych na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2019 r. finansowano przede wszystkim:

- 1) tworzenie, utrzymanie i wyposażenie ośrodków edukacji w leśnych kompleksach promocyjnych, izb leśnych, ścieżek dydaktycznych i innych obiektów edukacji;
- 2) zakup nagród dla uczestników konkursów oraz materiałów i środków dydaktycznych do prowadzenia edukacji leśnej, w tym tablic, publikacji, sprzętu do obserwacji przyrody, sprzętu audiowizualnego;
- 3) przygotowanie i druk własnych wydawnictw edukacyjnych – folderów, przewodników i map.

1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa

Suma wydatków na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2019 r. wyniosła ponad 27,3 mln zł (**tab. 10.**). Głównym źródłem finansowania edukacji leśnej społeczeństwa były środki Lasów Państwowych: wydatki własne nadleśnictw (89,82%) i dotacje z funduszu leśnego (1,94%). Wsparcie na cele edukacyjne Lasy Państwowe otrzymały z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (0,31%), wojewódzkich funduszy ochrony środowiska (3,07%) i z innych źródeł (4,86%).

W 2019 r. wydatki jednego nadleśnictwa na działalność edukacyjną wyniosły średnio 63,5 tys. zł (w tym środki własne – średnio

57,1 tys. zł). Wydatki te są jednak dość zróżnicowane na terenie kraju i wynoszą średnio od 18,5 tys. zł dla jednego nadleśnictwa RDLP Białostok do 188,6 tys. zł (w tym środki własne – 151,2 tys. zł) w RDLP Warszawa (**tab. 10.**).

Na uwagę zasługuje znaczący udział środków zewnętrznych w finansowaniu działalności edukacyjnej nadleśnictw regionalnych dyrekcji w Pile, Poznaniu, Katowicach, Wrocławiu, Toruniu i Szczecinie.

2. Wydatki leśnych kompleksów promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa

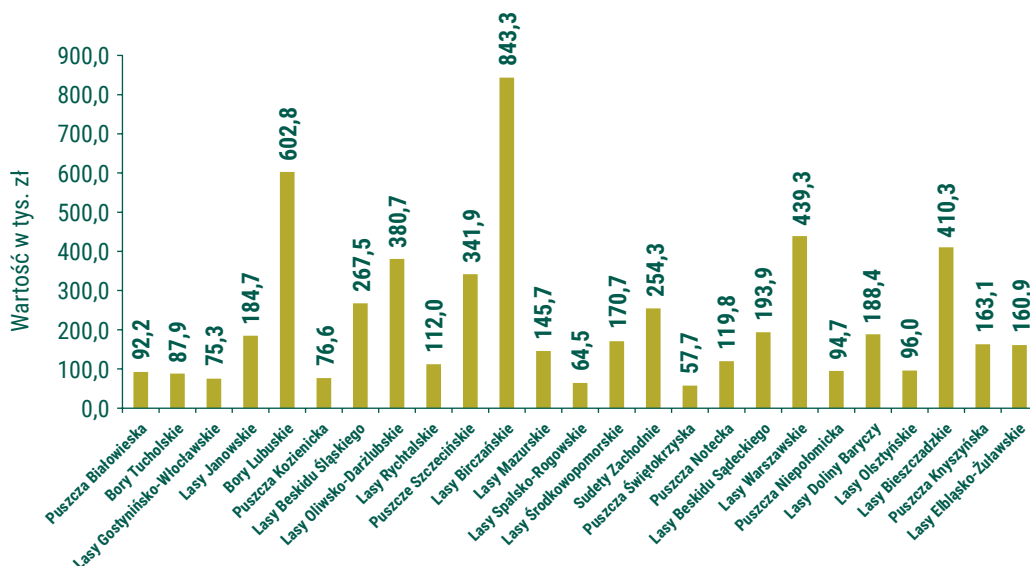
Wydatki na działalność edukacyjną 74 nadleśnictw wchodzących w skład 25 leśnych kompleksów promocyjnych wyniosły w 2019 r. 14 329,1 tys. zł (w 2018 r. – 17 476,7 tys. zł) – **tab. 11.** Stanowią one 52,46% wszystkich wydatków poniesionych na tę sferę działalności w Lasach Państwowych. Źródła finansowania edukacji w leśnych kompleksach promocyjnych i ich struktura nie różnią się zasadniczo od obrazu całych Lasów Państwowych. Istotna różnica dotyczy natomiast wysokości wydatków w przeliczeniu na jedno nadleśnictwo. W leśnych kompleksach promocyjnych średnie wydatki jednego nadleśnictwa mieściły się w granicach od 57,7 tys. zł (w tym środki własne – 52,1 tys. zł) w LKP „Puszcza Świętokrzyska” do 843,3 tys. zł w LKP „Lasy Birczańskie” (**wykres 14.**).

Średnie wydatki jednego nadleśnictwa LKP w kraju wyniosły 193,6 tys. zł (w 2018 r. – 236,2 tys. zł), natomiast nadleśnictwa spoza LKP – 36,47 tys. zł (w 2018 r. – 39,14 tys. zł). Na powyższe koszty działalności edukacyjnej nadleśnictw promocyjnych składają się m.in.

duże jednorazowe inwestycje w edukacji, koszty remontów, utrzymania i funkcjonowania ośrodków edukacji i izb leśnych, bogata oferta oraz duża frekwencja uczestników edukacji w porównaniu z nadleśnictwami spoza leśnych kompleksów promocyjnych.

Wykres 13. Koszty własne nadleśnictw na działalność edukacyjną w 2019 r. (średnio na jedno nadleśnictwo, według RDLP)

Wykres 14. Wydatki ogółem nadleśnictw LKP na działalność edukacyjną w 2019 r. (średnio na jedno nadleśnictwo)

V. Podsumowanie

2019

1. Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego LP z 2003 r. wprowadziło obowiązek planowania i sprawozdawczości w tym zakresie. Niniejszy Raport (za 2019 r.) jest posumowaniem 16. roku planowej działalności edukacyjnej Lasów Państwowych.

2. W 2019 r. Lasy Państwowe podczas działań edukacyjnych korzystały z ponad 6,3 tys. różnych obiektów własnych. Były to ośrodki edukacji (54), izby leśne (271), wiaty edukacyjne (496) i najbardziej popularne – leśne ścieżki edukacyjne (950). Edukacji służyło też ponad 1,7 tys. obiektów związanych z gospodarką leśną (szkółki leśne, wybrane drzewostany, obiekty małej retencji) i ponad 2,7 tys. obiektów niezwiązanych z gospodarką (rezerwaty przyrody, obiekty kulturowe i inne). W 2019 r., w związku z przeprowadzoną – opartą na nowej standaryzacji – inwentaryzacją obiektów edukacyjnych i turystycznych na terenie Lasów Państwowych, zmieniła się liczba obiektów wykorzystywanych w edukacji. Najmniejsze różnice (w stosunku do roku poprzedniego) dotyczą wykorzystania ośrodków edukacji leśnej (2018 r. – 58, 2019 r. – 54), izb edukacji leśnej (2018 r. – 276; 2019 r. – 271) oraz ogrodów botanicznych i parków dendrologicznych (2018 r. – 132; 2019 r. – 126); największe – wykorzystania obiektów kultury i tradycji (2018 r. – 608; 2019 r. – 474) oraz leśnych wiat edukacyjnych (2018 r. – 590; 2019 r. – 496).

3. W 2019 r. działalność edukacyjna w Lasach Państwowych przybierała różne formy. Według danych z nadleśnictw 17 regionalnych dyrekcji, leśnicy przeprowadzili ponad 31 tys. różnych zajęć edukacyjnych, w których wzięło udział blisko 1,9 mln uczestników (bez festynów i targów). Wśród różnych grup odbiorców edukacji leśnej zdecydowanie najczęściej było dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych (43,57%). Uczestnicy edukacji najczęściej korzystali z akcji i imprez edukacyjnych (31,61%) oraz z zajęć terenowych i wycieczek z przewodnikiem (23,66%). Powyższe dane są zbliżone do danych z roku 2018.

4. Sumaryczna frekwencja rejestrowanych uczestników różnych form edukacji przyrodniczo-leśnej prowadzonej w 2019 r. przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych zamknęła się liczbą 1 920 840 osób. Na ten wynik złożyła się działalność edukacyjna 430 nadleśnictw, biur regionalnych dyrekcji LP, Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie i Leśnego Banku Genów Kostrzyca. W innych, na ogół nierejestrowanych formach działalności edukacyjnej, promocyjnej, informacyjnej jednostek Lasów Państwowych (np. stoiska edukacyjne na festynach, targach i festiwalach nauki) uczestniczyło szacunkowo ponad 4,2 mln osób (w 2018 r. – ok. 1,5 mln osób). To rekordowa frekwencja w stosunku do lat poprzednich (średnia z ostatnich 5 lat – 1,8 mln osób).

Do wymienionych odbiorców oferty edukacyjnej Lasów Państwowych dochodzi trudna

do oszacowania, lecz bardzo liczna grupa widzów programów telewizyjnych, słuchaczy audycji radiowych i czytelników artykułów prasowych o tematyce leśnej oraz internautów korzystających z materiałów i różnych form edukacji stosowanych na stronach internetowych jednostek Lasów Państwowych oraz mediów społecznościowych.

5. W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych podstawową rolę odgrywa współpraca z placówkami oświatowymi. W 2019 r. nadleśnictwa współpracowały w całym kraju z ponad 7,8 tys. szkół, podejmując przeszło 9 tys. wspólnych przedsięwzięć (lekcji, zajęć i akcji edukacyjnych, konkursów itp.). Średnio każde nadleśnictwo w kraju współpracowało z 18 szkołami, przy czym najczęściej szkół ma bliski kontakt z nadleśnictwami zlokalizowanymi przy dużych aglomeracjach miejskich. Duże znaczenie w popularyzacji działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają media: prasa, radio i telewizja. Wspólne przedsięwzięcia z mediami w roku 2019 to blisko 2,4 tys. artykułów prasowych, audycji radiowych i programów telewizyjnych.

6. Dobrze widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej i ekologicznej społeczeństwa jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu leśników w tę działalność. W 2019 r. ponad 9,5 tys. (w 2018 r. – 9,2 tys.) leśników poświęciło część swojego czasu pracy na działalność edukacyjną. Najliczniejszą grupą podejmującą działania edukacyjne byli w 2019 r. leśniczowie i podleśniczowie (ponad 5 tys. osób) oraz specjaliści i referenci (ponad 1,8 tys. osób). W działaniach edukacyjnych biur regionalnych dyrekcji uczestniczyło w 2019 r. łącznie 93 pracowników, głównie specjalistów (56 osób). Oprócz leśników z nadleśnictw i regionalnych dyrekcji LP w całym kraju, działalnością edukacyjną

zajmują się także pracownicy Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (26 pracowników) i Leśnego Banku Genów Kostrzyca (1 osoba). Jest to nieznacznie większa liczba leśników zajmujących się edukacją niż w roku 2018.

7. Zadania edukacyjne w skali krajowej podejmuje Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Do obowiązków Centrum należy m.in. koordynowanie i wspieranie działań edukacyjnych prowadzonych przez jednostki LP. Istotnym zadaniem jest także zarządzanie witryną internetową Lasów Państwowych, prowadzenie działalności wydawniczej, szeroka aktywność medialna, w tym także w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram, YouTube). Liczba fanów głównego profilu Lasów Państwowych na FB w grudniu 2019 r. osiągnęła pułap 91 tys. osób. W porównaniu z rokiem 2018 przybyło ponad 20 tys. osób „lubiących” profil LP. Dzienny zasięg postów objął 72 210 użytkowników. Łączna liczba wyświetleń profilu to 56 mln.

Według stanu na ostatni dzień 2019 r. profil LP na Instagramie obserwowano 243 tys. osób, natomiast kanał Echa Leśne TV (YouTube) subskrybowało 75 tys. osób. Filmy na tym kanale zostały wyświetlone ponad 4,7 mln razy.

8. Szczególny udział w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają 74 nadleśnictwa wchodzące w skład 25 leśnych kompleksów promocyjnych.

- Nadleśnictwa leśnych kompleksów promocyjnych mają bogatszą infrastrukturę edukacyjną niż nadleśnictwa spoza LKP. Dotyczy to zwłaszcza ośrodków edukacji oraz ogrodów botanicznych i parków dendrologicznych.
- Frekwencja ogółem oraz w poszczególnych formach edukacji jest znacznie wyższa niż w nadleśnictwach spoza LKP. Średnia frekwencja ogółem na jedno nad-

leśnictwo w LKP wynosiła w 2019 r. 10 277 osób (w 2018 r. – 9583 osoby), natomiast w „statystycznym” nadleśnictwie w LP – 4307 osób, a w nadleśnictwie poza LKP – 3066 osób. Przełożyło się to na odpowiednio większą liczbę zrealizowanych form edukacji. W każdym przypadku nadleśnictwo LKP przeprowadziło tych form więcej – od 1,3 (konkursy) do nawet 5,3 razy więcej (zajęcia w izbie i ośrodku) niż nadleśnictwo spoza LKP.

- W edukację leśną społeczeństwa w nadleśnictwach LKP angażuje się większa liczba pracowników (średnio 27) niż w nadleśnictwach poza LKP (średnio 21), jednak „etaty edukacyjne” w Lasach Państwowych (ponad 70% czasu pracy w edukacji) występują głównie w leśnych kompleksach promocyjnych i najczęściej są przypisane do ośrodków edukacji leśnej.

9. Suma wydatków na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2019 r. wyniosła ponad 27,3 mln zł. Głównym źródłem finansowania edukacji leśnej społeczeństwa były środki Lasów Państwowych: wydatki własne nadleśnictw (89,82%) i dotacje z funduszu leśnego (1,94%). Wsparcie na cele edukacyjne Lasy Państwowe otrzymały z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (0,31%), wojewódzkich funduszy ochrony środowiska (3,07%) i z innych źródeł (4,86%). W 2019 r. wydatki jednego nadleśnictwa na działalność edukacyjną wyniosły średnio 63,5 tys. zł. Wydatki 74 nadleśnictw wchodzących w skład 25 leśnych kompleksów promocyjnych – 14 329,1 tys. zł. Stanowią one 52,46% wszystkich wydatków poniesionych na tę sferę działalności w Lasach Państwo-

wych. Średnie wydatki jednego nadleśnictwa LKP w kraju wyniosły 193,6 tys. zł, natomiast nadleśnictwa spoza LKP – 36,47 tys. zł. Na powyższe koszty działalności edukacyjnej nadleśnictw promocyjnych składają się m.in. duże jednorazowe inwestycje, koszty remontów, utrzymania infrastruktury, bogatej oferty oraz duża frekwencja uczestników edukacji w porównaniu z nadleśnictwami spoza LKP.

10. Edukacja leśna ulega ciągłym zmianom, pojawiają się nowe trendy, metody i techniki kształcenia, a także globalne wyzwania w edukacji, takie jak np. wprowadzenie do programów i projektów edukacyjnych treści związanych ze zmianami klimatu Ziemi. Należy podkreślić, że leśni edukatorzy podążają za tymi wyzwaniami. Jest to możliwe dzięki podnoszeniu kompetencji przez edukatorów i edukatorki leśne, którzy co roku uczestniczą w szkoleniach, warsztatach i konferencjach. Możliwe jest to również dzięki publikacjom i materiałom edukacyjnym wydawanym przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, które są powszechnie wykorzystywane w edukacji leśnej.

11. Rok 2019 wyróżnił się spośród kilku ostatnich lat tym, że obfitował w szereg wydarzeń edukacyjnych związanych także z 95-leciem utworzenia Lasów Państwowych. Oprócz obchodów krajowych, w nadleśnictwach i regionalnych dyrekcjach całego kraju odbyło się wiele konkursów, wystaw, imprez edukacyjnych i festynów nawiązujących do tego ważnego wydarzenia.

VI. Tabele

2019

Tabela 1. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa na terenie nadleśnictw i leśnych kompleksów promocyjnych w 2019 r.

Lp.	Obiekt	Ogółem na terenie LP	Na terenie LKP	Udział % obiektów LKP ³
1.	Ośrodek edukacji leśnej	54	33	61,1
2.	Izba edukacji leśnej	271	48	17,7
3.	Leśna wiata edukacyjna (= zielona klasa)	496	123	24,8
4.	Leśna ścieżka edukacyjna (= dydaktyczna)	950	230	24,2
5.	Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej ¹	razem: 1 775 w tym:	razem: 465 w tym:	26,2
	a) szkółka leśna	316	48	15,2
	b) drzewostan (np. nasienny, ochronny)	582	185	31,8
	c) obiekt małej retencji	417	128	30,7
	d) inny	460	104	22,6
6.	Inne obiekty ²	razem: 2 756 w tym:	razem: 597 w tym:	21,7
	a) rezerwat przyrody	655	145	22,1
	b) ogród, park dendrologiczny	126	42	33,3
	c) obiekty kultury, tradycji	474	101	21,3
	d) inny	1 501	309	20,6

¹ **Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej** – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszcarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² **Inne obiekty** (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerваты przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagrody dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

³ **Udział % obiektów LKP** – w ogólnej liczbie obiektów edukacyjnych w Lasach Państwowych. W skład 25 LKP wchodzi łącznie 74 nadleśnictwa, czyli 17,2% ogółu (430) nadleśnictw w Lasach Państwowych. Stąd można uznać, że udział danego rodzaju obiektów, zbliżony do 17%, wskazuje na równomierne ich rozmieszczenie na terenie LP.

Tabela 2. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa w 2019 r. (według RDLP)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiatra edukacyjna	Ścieżka edukacyjna	PUNKT edukacji leśnej ¹ , w tym:			INNE obiekty edukacyjne ² , w tym:						
						ogółem	szkółka leśna	drzewostan	obiekt małej retencji	inne	ogółem	rezerwat przyrody	ogród, park dendrolog.	obiekty kultury	inne
Białystok	31	7	15	30	75	97	27	33	20	17	129	35	9	26	59
Gdańsk	15	1	10	24	36	44	10	13	3	18	237	39	10	41	147
Katowice	38	6	30	61	100	119	22	33	29	35	365	67	16	30	252
Kraków	16	2	8	7	50	102	7	48	30	17	100	40	0	27	33
Krosno	26	4	19	37	94	110	15	35	41	19	298	58	8	123	109
Lublin	25	1	19	23	62	79	25	23	11	20	146	40	6	18	82
Łódź	19	1	14	28	60	91	20	30	23	18	147	39	4	17	87
Olsztyn	33	3	21	41	64	93	22	31	9	31	55	18	7	6	24
Piła	20	4	9	21	34	110	12	58	9	31	131	24	4	25	78
Poznań	25	8	20	39	55	131	21	33	51	26	215	45	6	32	132
Radom	23	3	8	25	41	79	16	34	13	16	203	48	3	15	137
Szczecin	35	1	20	26	47	152	25	31	46	50	203	38	11	24	130
Szczecinek	30	2	11	37	48	173	22	79	31	41	66	22	6	4	34
Toruń	27	3	24	41	46	120	26	27	18	49	125	43	13	33	36
Warszawa	14	3	13	31	27	44	10	11	4	19	79	33	5	16	25
Wrocław	33	4	14	12	74	147	25	46	55	21	100	44	13	24	19
Zielona Góra	20	1	16	13	37	84	11	17	24	32	157	22	5	13	117
Razem	430	54	271	496	950	1 775	316	582	417	460	2 756	655	126	474	1 501

¹ **Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej** – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² **Inne obiekty** (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne.

Tabela 3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe i frekwencja w 2019 r. (w nadleśnictwach 17 RDLP)

Forma edukacji	Ogółem			W tym:			
	liczba zajęć	liczba uczestników	udział % uczestników	dzieci przedszkolne 3–6 lat	dzieci szkół podstawowych 7–15 lat	młodzież szkół ponadpodstawowych 16–19 lat	studenci i dorośli powyżej 19 lat
Zajęcia terenowe i wycieczki z przewodnikiem	11 869	438 258	23,66	116 441	217 357	35 229	69 231
Zajęcia w izbie edukacji leśnej	7 804	276 421	14,92	68 512	138 544	18 815	50 550
Spotkania z leśnikiem (lekcje) w szkołach	5 322	232 208	12,54	103 457	106 404	9 069	13 278
Spotkania edukacyjne z leśnikiem poza szkołą (w Domu Kultury, Muzeum, Urzędzie Gminy itp.)	1 941	68 840	3,72	9 738	26 486	5 360	27 256
Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne, literackie itp.)	1 205	86 687	4,68	15 598	54 041	7 383	9 665
Akcje, imprezy edukacyjne	3 086	585 421	31,61	71 647	203 329	75 114	235 331
Wystawy edukacyjne	480	164 294	8,87	27 233	60 893	19 839	56 329
Razem		1 852 129	100,00	412 626	807 054	170 809	461 640
Udział % grup wiekowych	X	100,00		22,28	43,57	9,22	24,92
Inne, np. festyny, targi itp.*	X	4 214 445		X	X	X	X

* Dane szacunkowe.

Tabela 4.1. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2019 r. (w nadleśnictwach) – ZAJĘCIA TERENOWE, ZAJĘCIA W IZBIE EDUKACYJNEJ, LEKCJE W SZKOLE (część pierwsza tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	ZAJĘCIA TERENOWE						ZAJĘCIA W IZBIE EDUKACYJNEJ						LEKCJE W SZKOLE					
		liczba zajęć ogółem	liczba uczest. ogółem	liczba zajęć w 1 nadl.	średnia* frekwencja na 1 zaj.	liczba* uczest. na 1 nadl.	liczba zajęć ogółem	liczba izb i ośrodków	liczba zajęć w 1 izbie	liczba* uczest. na 1 izbę	liczba lekcji ogółem	liczba uczest. ogółem	liczba lekcji w 1 nadl.	liczba* uczest. na 1 nadl.	liczba zajęć ogółem	liczba uczest. ogółem	liczba lekcji w 1 nadl.	liczba* uczest. na 1 nadl.	
Białystok	31	828	35 821	27	43	1 156	373	11 329	22	17	515	374	14 808	12	478				
Gdańsk	15	1 195	29 306	80	25	1 954	140	6 045	11	13	550	251	9 531	17	635				
Katowice	38	1 008	33 706	27	33	887	1 504	53 967	36	42	1 499	587	26 167	15	689				
Kraków	16	398	13 850	25	35	866	243	6 922	10	24	692	287	10 538	18	659				
Krosno	26	385	13 286	15	35	511	490	17 588	23	21	765	288	11 445	11	440				
Lublin	25	542	16 374	22	30	655	370	10 503	20	19	525	271	10 879	11	435				
Łódź	19	481	19 880	25	41	1 046	237	14 903	15	16	994	272	13 069	14	688				
Olsztyn	33	781	29 575	24	38	896	225	6 663	24	9	278	475	19 196	14	582				
Piła	20	499	15 237	25	31	762	266	8 854	13	20	681	230	7 958	12	398				
Poznań	25	1 184	51 677	47	44	2 067	780	28 415	28	28	1 015	308	16 030	12	641				
Radom	23	601	27 794	26	46	1 208	279	10 349	11	25	941	230	10 360	10	450				
Szczecin	35	890	38 820	25	44	1 109	529	24 575	21	25	1 170	297	12 571	8	359				
Szczecinek	30	226	8 835	8	39	295	148	4 471	13	11	344	229	10 427	8	348				
Toruń	27	1 081	39 856	40	37	1 476	815	25 879	27	30	958	333	16 484	12	611				
Warszawa	14	840	27 878	60	33	1 991	606	21 036	16	38	1 315	245	14 303	18	1 022				
Wrocław	33	590	22 689	18	38	688	650	19 656	18	36	1 092	460	17 277	14	524				
Zielona Góra	20	340	13 674	17	40	684	149	5 266	17	9	310	185	11 165	9	558				
Razem	430	11 869	438 258	X	X	X	7 804	276 421	325	X	X	5 322	232 208	X	X				
Średnia*	25	698	25 780	28	37	1 019	459	16 260	19	23	803	313	13 659	12	540				

* W zaokrągleniu do jedności.

Tabela 4.2. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2019 r. (w nadleśnictwach) – SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ, KONKURSY LEŚNE (część druga tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ					KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)				
		liczba spotkań edukacyjnych ogółem	liczba uczestników ogółem	liczba* spotkań na 1 nadl.	średnia* frekwencja na 1 spotkaniu	liczba* uczestników na 1 nadl.	liczba konkursów ogółem	liczba uczestników konkursów ogółem	liczba* konkursów na 1 nadl.	liczba* uczestników konkursów na 1 nadl.	liczba* uczestników w 1 konkursie
Białystok	31	141	5 109	5	36	165	77	2	184	74	
Gdańsk	15	52	2 863	3	55	191	28	2	131	70	
Katowice	38	141	7 863	4	56	207	392	10	316	31	
Kraków	16	36	2 080	2	58	130	42	3	327	125	
Krosno	26	98	4 404	4	45	169	131	5	390	77	
Lublin	25	74	4 440	3	60	178	42	2	120	72	
Łódź	19	37	1 532	2	41	81	27	1	96	68	
Olsztyn	33	117	5 192	4	44	157	54	2	167	102	
Piła	20	42	1 629	2	39	81	32	2	169	106	
Poznań	25	54	2 875	2	53	115	58	2	159	69	
Radom	23	47	3 176	2	68	138	40	2	318	183	
Szczecin	35	159	6 188	5	39	177	76	2	150	69	
Szczecinek	30	74	4 372	2	59	146	36	1	134	112	
Toruń	27	100	4 942	4	49	183	71	3	269	102	
Warszawa	14	617	5 256	44	9	375	23	2	313	190	
Wrocław	33	88	3 396	3	39	103	46	1	99	71	
Zielona Góra	20	64	3 523	3	55	176	30	2	120	80	
Razem	430	1 941	68 840	X	X	X	1 205	X	86 687	X	
Średnia*	25	114	4 049	5	35	160	71	3	202	72	

* W zaokrągleniu do jednostki.

Tabela 4.3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2019 r. (w nadleśnictwach) – AKCJE EDUKACYJNE, WYSTAWY EDUKACYJNE, ogółem i INNE

(część trzecia tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	AKCJE EDUKACYJNE				WYSTAWY EDUKACYJNE				Rejestrowane formy edukacji ogółem		INNE, np. FESTYTYWNY, TARGI ²
		liczba akcji ogółem	liczba uczestników ogółem	liczba ¹ akcji na 1 nadl.	liczba ¹ uczestników (frekwencja) w jednej akcji	liczba wystaw edukacyjnych ogółem	liczba odwiedzających ogółem	liczba ¹ odwiedzających 1 wystawę	frekwencja ogółem	liczba odwiedzających (szacunkowo)		
Białystok	31	248	44 941	8	181	35	1 798	51	119 520	485 635		
Gdańsk	15	163	31 218	11	192	4	640	160	81 572	100 000		
Katowice	38	292	48 092	8	165	179	13 922	78	195 739	17 662		
Kraków	16	64	71 219	4	1 113	3	1 689	563	111 529	52 240		
Krosno	26	155	18 699	6	121	15	6 145	410	81 709	456 000		
Lublin	25	153	18 974	6	124	6	3 955	659	68 130	539 840		
Łódź	19	99	10 616	5	107	29	2 022	70	63 846	600 000		
Olsztyn	33	174	29 834	5	171	28	11 858	424	107 828	70 900		
Piła	20	115	12 169	6	106	13	33 358	2 566	82 581	59 138		
Poznań	25	276	33 214	11	120	72	7 162	99	143 346	85 712		
Radom	23	165	39 163	7	237	15	13 040	869	111 199	747 400		
Szczecin	35	361	51 867	10	144	40	17 830	446	157 100	87 183		
Szczecinek	30	171	34 096	6	199	6	962	160	67 178	56 235		
Toruń	27	217	33 905	8	156	12	4 456	371	132 797	128 000		
Warszawa	14	161	27 543	12	171	2	1 020	510	101 417	343 080		
Wrocław	33	166	62 361	5	376	9	42 214	4 690	170 874	130 000		
Zielona Góra	20	106	17 510	5	165	12	2 223	185	55 764	255 420		
Razem	430	3 086	585 421	X	X	480	164 294	X	1 852 129	4 214 445		
Średnia ¹	25	182	34 437	7	190	28	9 664	342	108 949	247 909		

¹ W zaokrągleniu do jednostki.

² Dane szacunkowe.

Tabela 5.1. Współpraca jednostek (nadleśnictw) Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczo-lesnej w 2019 r. – według RDLP (liczba podmiotów / liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych) – część pierwsza tabeli

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Szkoły i przedszkola	Liczba* szkół na 1 nadl.	Ośrodki edukacji ekologicznej	Parki narodowe i krajoznawcze	Domy kultury, muzea	Organizacje pozarządowe	Kościóły	Podmioty zagraniczne
Białystok	31	475/725	15	10/14	15/20	50/59	103/124	37/40	6/4
Gdańsk	15	259/343	17	9/13	8/13	20/30	52/43	6/4	0/0
Katowice	38	870/1293	23	15/15	14/14	77/80	94/131	44/21	9/10
Kraków	16	339/208	21	1/1	8/10	20/17	43/38	19/12	1/1
Krosno	26	351/323	14	4/5	12/12	28/46	64/80	29/20	3/3
Lublin	25	448/542	18	2/2	8/48	37/41	43/45	14/47	0/0
Łódź	19	373/450	20	4/3	11/6	20/18	46/83	17/11	1/1
Olsztyn	33	375/636	11	4/6	4/8	27/41	45/53	18/18	2/2
Piła	20	279/102	14	7/7	2/2	30/41	60/43	10/7	3/2
Poznań	25	724/816	29	2/15	3/7	36/37	121/157	20/18	6/5
Radom	23	432/414	19	6/7	15/20	31/43	45/45	31/25	0/0
Szczecin	35	415/577	12	13/15	22/14	36/49	117/115	49/29	7/5
Szczecinek	30	317/425	11	5/4	9/10	30/47	43/44	10/15	2/2
Toruń	27	601/539	22	12/17	24/44	38/45	99/117	31/21	0/0
Warszawa	14	673/703	48	1/1	3/13	27/30	63/74	19/19	4/4
Wrocław	33	633/707	19	10/22	11/104	43/41	86/54	20/11	13/9
Zielona Góra	20	265/255	13	2/2	3/3	21/22	61/56	49/14	2/4
Razem	430	7829/9058	śr. 18	107/149	172/348	571/687	1 185/1 302	423/332	59/52

* W zaokrągleniu do jednostki.

Tabela 5.2. Współpraca jednostek (nadleśnictw) Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczo-lesnej w 2019 r. – według RDLP (liczba podmiotów / liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych) – część druga tabeli

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	MEDIA			INNE				pozostałe*
		prasa	radio	televizja	samorządy	harcerstwo	Straż Pożarna		
Białystok	31	26/53	29/135	26/43	75/94	17/18	38/40	68/101	
Gdańsk	15	15/0	9/33	15/26	46/34	34/30	20/8	66/74	
Katowice	38	66/73	47/75	32/36	102/98	30/34	91/54	119/141	
Kraków	16	20/24	13/10	1/7	48/42	3/5	21/13	44/34	
Krosno	26	37/59	22/55	14/311	74/105	20/18	32/40	62/62	
Lublin	25	46/69	53/142	29/47	51/46	15/21	14/17	51/73	
Łódź	19	31/31	19/25	12/7	69/68	27/25	27/19	69/65	
Olsztyn	33	16/66	14/23	11/38	59/63	17/23	38/39	65/73	
Piła	20	23/27	4/6	8/14	29/23	11/11	18/13	41/32	
Poznań	25	85/118	20/19	23/21	91/89	22/26	27/30	87/76	
Radom	23	27/17	30/31	20/16	56/54	11/10	43/36	42/38	
Szczecin	35	47/86	24/38	24/37	108/116	41/47	86/26	140/131	
Szczecinek	30	27/53	10/18	10/19	55/65	18/12	20/21	49/50	
Toruń	27	53/64	31/61	20/66	92/90	38/36	76/28	110/195	
Warszawa	14	36/80	22/45	17/36	75/73	17/16	18/15	140/111	
Wrocław	33	43/31	23/17	35/27	61/57	9/14	25/14	57/77	
Zielona Góra	20	26/25	14/25	9/11	61/67	17/23	35/21	96/85	
Razem	430	624/876	384/758	306/762	1 152/1 184	347/369	629/434	1 306/1 418	

* Pozostałe to m.in.: uczelnie, ośrodki terapeutyczne, świetlice środowiskowe, kluby seniora, biura turystyczne, stowarzyszenia kulturalne, biblioteki, koła łowieckie.

Tabela 6. Pracownicy Lasów Państwowych (nadleśnictw) angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2019 r. – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Nadleśniczy	Zastępca nadleśniczego	Inżynier nadzoru	Specjalista, referent	Leśniczy, podleśniczy	Strażnik leśny	Stażysta	Razem na terenie RDLP	Średnio na 1 nadleśnictwo*
Białystok	31	30	32	34	206	362	57	58	779	25
Gdańsk	15	10	8	16	61	258	25	21	399	27
Katowice	38	33	35	24	129	416	52	56	745	20
Kraków	16	13	13	13	58	177	21	33	328	21
Krosno	26	24	23	34	132	275	43	65	596	23
Lublin	25	23	26	25	113	242	39	38	506	20
Łódź	19	17	20	14	54	250	27	31	413	22
Olsztyn	33	30	31	39	123	518	61	51	853	26
Piła	20	17	15	16	106	193	25	27	399	20
Poznań	25	21	20	28	92	281	38	40	520	21
Radom	23	21	22	32	110	264	43	39	531	23
Szczecin	35	29	29	36	200	389	52	43	778	22
Szczecinek	30	23	27	34	99	307	36	39	565	19
Toruń	27	26	27	37	82	376	49	36	633	23
Warszawa	14	14	13	21	101	250	33	54	486	35
Wrocław	33	24	28	25	128	328	41	36	610	18
Zielona Góra	20	21	17	22	91	216	27	48	442	22
RAZEM (w LP wg stanowisk)	430	376	386	450	1 885	5 102	669	715	9 583	śr. 22
Udział %	X	3,92	4,03	4,70	19,67	53,24	6,98	7,46	100,00	X

* Średnia w zaokrągleniu do jedności.

Tabela 7.1. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2019 r. – według LKP (część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiatra (= zielona klasa)	Leśna ścieżka edukacyjna
Puszcza Białowieska		3	2	1	4	14
Bory Tucholskie		5	2	6	6	5
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	1	1	1	7
Lasy Janowskie	1994	1	1	1	2	4
Bory Lubuskie		1	1	0	1	1
Puszcza Kozienicka		3	1	2	5	10
Lasy Beskidu Śląskiego		4	2	9	10	17
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	2	0	0	5
Lasy Rychtańskie	1996	2	3	3	9	8
Puszcze Szczecińskie		3	1	1	3	5
Lasy Birczańskie	2001	1	1	1	1	6
Lasy Mazurskie	2002	5	3	4	9	20
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	0	2	4	6
Lasy Środkowopomorskie		3	1	3	10	8
Sudety Zachodnie		2	1	0	1	5
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	1	2	5	12
Puszcza Notecka		8	1	4	6	9
Lasy Beskidu Sudeckiego		2	1	0	7	13
Lasy Warszawskie	2005	4	3	3	13	10
Puszcza Niepołomska		1	0	1	1	3
Lasy Doliny Baryczy		2	2	0	0	8
Lasy Olsztyńskie	2011	2	1	0	9	6
Lasy Bieszczadzkie		4	1	2	14	34
Puszcza Knyszynska		4	1	2	1	9
Lasy Elbląsko-Zulawskie		1	0	0	1	5
Razem	X	74	33	48	123	230

Tabela 7.2. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2019 r. – według LKP (część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	PUNKT EDUKACJI LEŚNEJ ¹			INNE OBIEKTY EDUKACYJNE ²						
			ogółem	szkółka leśna	drzewostan	obiekt małej retencji	pozostałe	ogółem	rezerwat dendrologiczny	ogród dendrologiczny	obiekt kultury	pozostałe
Puszcza Białowieska		3	8	1	4	2	1	29	8	1	10	10
Bory Tucholskie		5	29	5	10	4	10	25	11	3	7	4
Lasy Gostyńsko-Włocławskie		3	15	2	8	3	2	20	2	1	4	13
Lasy Janowskie	1994	1	9	2	2	2	3	11	3	1	4	3
Bory Lubuskie		1	2	0	0	0	2	3	0	1	0	2
Puszcza Kozienicka		3	29	4	12	9	4	112	13	1	3	95
Lasy Beskidu Śląskiego		4	23	4	5	9	5	30	13	5	5	7
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	1	1	0	0	0	3	1	2	0	0
Lasy Rychtańskie	1996	2	43	4	30	4	5	24	9	2	5	8
Puszcze Szczecińskie		3	19	2	6	2	9	19	2	2	2	13
Lasy Birczańskie	2001	1	3	0	2	1	0	5	1	1	1	2
Lasy Mazurskie		5	35	4	18	4	9	20	6	1	4	9
Lasy Spalsko-Rogowskie	2002	2	24	2	5	15	2	64	12	2	9	41
Lasy Środkowopomorskie		3	18	2	4	9	3	5	2	2	1	0
Sudety Zachodnie		2	22	1	2	19	0	10	2	2	0	6
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	7	1	3	1	2	11	7	0	1	3
Puszcza Notecka		8	65	3	43	2	17	24	4	3	11	6
Lasy Beskidu Sudeckiego		2	16	2	3	6	5	14	6	0	1	7
Lasy Warszawskie	2005	4	22	2	8	0	12	27	10	3	6	8
Puszcza Niepołomska		1	1	0	0	0	1	7	6	0	0	1
Lasy Doliny Baryczy		2	9	2	6	1	0	10	5	3	2	0
Lasy Olsztyńskie	2011	2	6	0	3	1	2	5	1	1	0	3
Lasy Bieszczadzkie		4	33	1	9	18	5	64	10	3	20	31
Puszcza Knyszyńska		4	23	3	1	16	3	45	7	2	2	34
Lasy Elbląsko-Zulawskie		1	3	0	1	0	2	10	4	0	3	3
Razem	X	74	465	48	185	128	104	597	145	42	101	309

¹ **Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej** – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszczenia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² **Inne obiekty** (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwy przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagroda dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

Tabela 8.1. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2019 r. – ZAJĘCIA TERENOWE, ZAJĘCIA W IZBIE LEŚNEJ, LEKCJE W SZKOLE I SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ (część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	ZAJĘCIA TERENOWE			ZAJĘCIA W IZBIE LEŚNEJ			LEKCJE W SZKOLE			SPOTKANIA EDUK. POZA SZKOŁĄ			
			liczba zajęć	liczba uczest.	liczba* zajęć na 1 nadl.	liczba zajęć	liczba uczest.	liczba* zajęć na 1 izbę	liczba lekcyj	liczba uczest.	liczba* lekcyj na 1 nadl.	liczba spotkań	liczba uczest.	liczba* spotkań na 1 nadl.	
Puszcza Białowiecka		3	248	11 327	83	108	3 955	3	36	50	1 763	17	9	466	3
Bory Tucholskie		5	315	7 851	63	245	7 151	8	31	61	2 470	12	11	522	2
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	207	10 846	69	374	15 568	2	187	73	3 798	24	18	650	6
Lasy Janowskie	1994	1	172	4 127	172	260	7 254	2	130	28	852	28	8	240	8
Bory Lubuskie		1	123	5 381	123	83	2 753	1	83	28	838	28	3	82	3
Puszcza Kozienicka		3	255	10 386	85	71	2 511	3	24	88	3 270	29	15	1 115	5
Lasy Beskidu Śląskiego		4	142	3 618	36	770	33 708	11	70	47	2 382	12	35	1 853	9
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	707	12 531	354	52	3 275	2	26	25	1 110	13	12	760	6
Lasy Rychalskie	1996	2	156	7 775	78	93	3 971	6	16	36	1 719	18	3	414	2
Puszcze Szczecińskie		3	427	19 360	142	346	18 383	2	173	52	1 447	17	21	472	7
Lasy Birczańskie	2001	1	6	159	6	38	1 131	2	19	18	561	18	1	20	1
Lasy Mazurskie		5	242	6 405	48	133	2 880	7	19	68	3 260	14	43	1 052	9
Lasy Spaisko-Rogowskie	2002	2	29	1 344	15	15	360	2	8	26	1 346	13	5	150	3
Lasy Środkowopomorskie		3	73	2 634	24	72	1 985	4	18	52	2 153	17	13	422	4
Sudety Zachodnie		2	126	3 541	63	96	2 112	1	96	107	2 085	54	17	803	9
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	85	3 861	14	83	2 517	3	28	62	2 984	10	3	390	1
Puszcza Notecka		8	235	7 827	29	142	4 339	5	28	40	1 778	5	26	763	3
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	98	2 887	49	103	2 461	1	103	25	2 068	13	4	119	2
Lasy Warszawskie	2005	4	578	17 826	145	509	16 871	6	85	85	5 175	21	574	2 859	144
Puszcza Niepołomska		1	28	1 099	28	100	3 009	1	100	9	575	9	3	100	3
Lasy Doliny Baryczy		2	6	548	3	312	10 274	2	156	14	491	7	2	87	1
Lasy Olśztyńskie	2011	2	119	5 764	60	20	365	1	20	116	5 000	58	7	320	4
Lasy Bieszczadzkie		4	66	2 151	17	234	10 190	3	78	28	975	7	32	1 762	8
Puszcza Knyszyńska		4	217	5 866	54	62	1 260	3	21	96	2 743	24	13	620	3
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	59	3 660	59	0	0	0	0	44	1 721	44	0	0	0
Razem	X	74	4 719	158 774	śr. 64	4 321	158 283	81	śr. 53	1 278	52 564	śr. 17	878	16 041	śr. 12

* W zaokrągleniu do jednostki.

Tabela 8.2. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2019 r. – KONKURSY, AKCJE, WYSTAWY oraz frekwencja OGÓLEM (część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)			AKCJE EDUKACYJNE			WYSTAWY EDUKACYJNE				Frekwencja OGÓLEM ²	Frekwencja na jedno nadleśnictwo LKP
			liczba konkursów	liczba uczest.	liczba ¹ uczest. w 1 konkursie	liczba akcji	liczba uczest.	liczba ¹ uczest. w 1 akcji	liczba wystaw	liczba zwiedz.	liczba zwiedzających w 1 wystawę			
Puszcza Białowiecka		3	11	1 041	95	39	12 206	313	2	608	304	31 366	10 455	
Bory Tucholskie		5	21	1 756	84	34	4 457	131	6	1 963	327	26 170	5 234	
Lasy Gostyńsko-Włocławskie		3	15	1 147	76	23	3 348	146	0	0	0	35 357	11 786	
Lasy Janowskie	1994	1	6	215	36	24	966	40	4	3 500	875	17 154	17 154	
Bory Lubuskie		1	6	456	76	14	1 455	104	1	973	973	11 938	11 938	
Puszcza Kozienicka		3	14	2 750	196	53	6 810	128	10	12 085	1 209	38 927	12 976	
Lasy Beskidu Śląskiego		4	23	5 674	247	56	13 748	246	14	3 814	272	64 797	16 199	
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	1	25	25	15	4 000	267	1	300	300	22 001	11 001	
Lasy Rychtaliskie	1996	2	5	279	56	17	4 285	252	0	0	0	18 443	9 222	
Puszcze Szczecińskie		3	9	386	43	43	21 230	494	22	14 650	666	75 928	25 309	
Lasy Birczańskie	2001	1	2	170	85	8	402	50	4	1 460	365	3 903	3 903	
Lasy Mazurskie		5	16	1 707	107	76	11 134	147	7	1 359	194	27 797	5 559	
Lasy Spaisko-Rogowskie	2002	2	3	30	10	23	2 489	108	3	900	300	6 619	3 310	
Lasy Środkowopomorskie		3	11	2 480	225	42	14 529	346	1	50	50	24 253	8 084	
Sudety Zachodnie		2	3	670	223	16	18 850	1 178	2	5 000	2 500	33 061	16 531	
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	13	3 183	245	35	10 007	286	0	0	0	22 942	3 824	
Puszcza Notecka		8	18	1 909	106	35	6 109	175	29	10 654	367	33 379	4 172	
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	7	603	86	15	42 001	2 800	3	1 689	563	51 828	25 914	
Lasy Warszawskie	2005	4	9	3 140	349	94	15 876	169	0	0	0	61 747	15 437	
Puszcza Niepołomska		1	2	1 000	500	25	14 260	570	0	0	0	20 043	20 043	
Lasy Doliny Baryczy		2	7	529	76	14	1 680	120	4	32 966	8 242	46 575	23 288	
Lasy Olsztyńskie		2	6	2 120	353	23	8 435	367	2	5 205	2 603	27 209	13 605	
Lasy Bieszczadzkie	2011	4	67	6 653	99	34	5 566	164	6	385	64	27 682	6 921	
Puszcza Knyszyńska		4	16	603	38	28	8 244	294	29	940	32	20 276	5 069	
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	7	840	120	9	4 725	525	2	190	95	11 136	11 136	
Razem	X	74	298	39 366	śr. 132	795	236 812	śr. 298	152	98 691	śr. 649	760 531	śr. 10 277	

1 W zaokrągleniu do jednostki.

2 Dotyczy wszystkich form edukacji z tabel 11.1 i 11.2.

Tabela 9. Współpraca ze szkołami w edukacji leśnej i pracownicy angażujący się w działalność edukacyjną w nadleśnictwach LKP w 2019 r. – według LKP

Leśny Komplex Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	WSPÓŁPRACA ZE SZKOŁAMI			PRACOWNICY ANGAŻUJĄCY SIĘ W DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNĄ									
			liczba szkół	liczba wspólnych przedsięwzięć	liczba* szkół na 1 nadl. LKP	nadleśniczy	zastępca nadleśniczego	inżynier nadzoru	specjalista, referent	leśniczy, podleśniczy	strażnik leśny	stażysta	RAZEM w LKP	średnio w 1 nadl. LKP	
Puszcza Białowieża		3	63	110	21	3	3	3	22	48	8	6	93	31	
Bory Tucholskie		5	124	70	25	4	4	5	11	42	5	6	77	15	
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	78	54	26	3	3	4	10	37	3	4	64	21	
Lasy Janowskie	1994	1	15	30	15	1	2	2	12	16	1	2	36	36	
Bory Lubuskie		1	36	56	36	1	0	1	2	4	0	1	9	9	
Puszcza Kozienicka		3	61	91	20	3	3	6	15	41	9	7	84	28	
Lasy Beskidu Śląskiego		4	137	109	34	4	5	3	12	61	8	14	107	27	
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	27	52	14	1	1	1	6	21	3	3	36	18	
Lasy Rychalskie	1996	2	97	81	49	3	3	5	9	29	2	2	53	27	
Puszcze Szczecińskie		3	67	30	22	3	2	5	15	43	16	4	88	29	
Lasy Birczańskie	2001	1	24	58	24	1	2	2	5	28	0	2	40	40	
Lasy Mazurskie	2002	5	71	184	14	5	6	7	95	78	7	13	211	42	
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	28	20	14	2	2	2	7	43	5	7	68	34	
Lasy Śródkowopomorskie		3	45	109	15	3	3	7	16	53	6	8	96	32	
Sudety Zachodnie		2	96	16	48	2	1	1	18	24	4	2	52	26	
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	132	98	22	6	7	7	47	55	13	8	143	24	
Puszcza Notecka		8	117	142	15	8	8	7	52	80	8	12	175	22	
Lasy Beskidu Śląskiego		2	46	10	23	2	2	2	7	34	3	3	53	27	
Lasy Warszawskie	2005	4	271	452	68	4	3	6	35	60	11	23	142	36	
Puszcza Niepołomska		1	15	10	15	1	1	1	3	16	2	3	27	27	
Lasy Doliny Baryczy		2	55	138	28	2	4	2	8	8	4	7	35	18	
Lasy Olsztyńskie	2011	2	49	174	25	2	2	3	19	41	5	3	75	38	
Lasy Bieszczadzkie		4	28	48	7	4	3	6	32	59	6	9	119	30	
Puszcza Knyszyńska		4	56	84	14	3	4	5	18	67	12	7	116	29	
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	41	110	41	1	1	1	5	18	3	2	31	31	
Razem	X	74	1 779	2 336	śr. 24	72	75	94	481	1 006	144	158	2 030	śr. 27	
					Udział %	3,5	3,7	4,6	23,7	49,6	7,1	7,8	100,0	X	

* W zaokrągleniu do jednej dziesiątej.

Tabela 10. Wydatki na edukację leśną w Lasach Państwowych w 2019 r. (w tys. zł) – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ						Suma wydatków	Koszty własne na 1 nadl., średnio	Wydatki ogółem na 1 nadl.
		koszty własne nadleśnictwa	fundusz leśny	budżet państwa	Wojewódzki Fundusz OŚiGW	Narodowy Fundusz OŚiGW	inne			
Białystok	31	573,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	573,8	18,5	18,5
Gdańsk	15	1 486,6	0,0	0,0	0,0	0,0	21,0	1 507,6	99,1	100,5
Katowice	38	1 031,1	6,2	0,0	62,0	8,6	206,7	1 314,6	27,1	34,6
Kraków	16	926,8	30,0	0,0	0,0	0,0	2,0	958,8	57,9	59,9
Krosno	26	740,3	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	742,4	28,5	28,6
Lublin	25	1 535,2	0,0	0,0	29,1	0,0	10,0	1 574,3	61,4	63,0
Łódź	19	1 142,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 142,4	60,1	60,1
Olsztyn	33	1 170,7	0,0	0,0	17,9	0,0	30,0	1 218,6	35,5	36,9
Piła	20	1 378,5	0,0	0,0	227,0	0,0	288,2	1 893,7	68,9	94,7
Poznań	25	1 934,2	0,0	0,0	113,2	41,0	299,1	2 387,4	77,4	95,5
Radom	23	875,9	0,0	0,0	3,4	0,0	90,0	969,3	38,1	42,1
Szczecin	35	2 615,4	0,0	0,0	122,8	0,0	68,7	2 806,9	74,7	80,2
Szczecinek	30	1 729,0	5,0	0,0	75,9	0,0	0,0	1 809,9	57,6	60,3
Toruń	27	1 735,8	0,0	0,0	43,9	0,0	159,8	1 939,5	64,3	71,8
Warszawa	14	2 116,8	489,1	0,0	0,0	34,8	0,0	2 640,6	151,2	188,6
Wrocław	33	1 670,9	0,0	0,0	142,1	0,0	93,4	1 906,4	50,6	57,8
Zielona Góra	20	1 870,3	0,0	0,0	0,0	0,0	57,0	1 927,3	93,5	96,4
Razem	430	24 533,6	530,3	0,0	837,3	84,3	1 328,0	27 313,4	śr. 57,1	śr. 63,5
Udział %	X	89,82	1,94	0,00	3,07	0,31	4,86	100,00	X	X

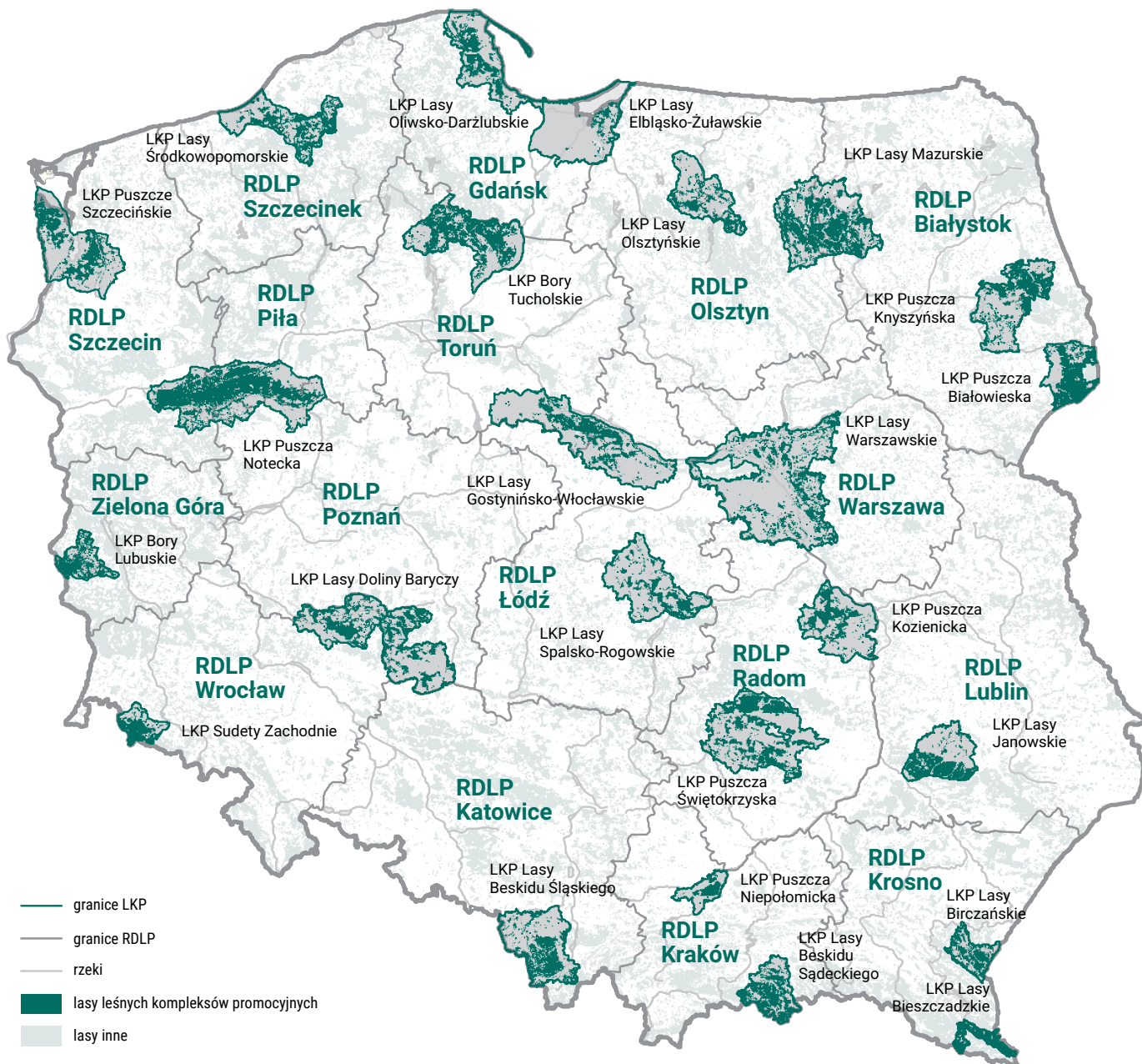
Tabela 11. Wydatki na edukację społeczeństwa w leśnych kompleksach promocyjnych w 2019 r. (w tys. zł) – według LKP

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA						Razem wydatki w LKP	Koszty własne na 1 nadl. LKP, średnio	Wydatki ogółem na 1 nadl. LKP, średnio
			koszty własne	fundusz leśny	budżet państwa	WFOŚiGW	NFOŚiGW	inne			
Puszcza Białowieża		3	276,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	276,7	92,2	92,2
Bory Tucholskie		5	407,3	0,0	0,0	32,4	0,0	0,0	439,7	81,5	87,9
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	217,2	0,0	0,0	8,6	0,0	0,0	225,8	72,4	75,3
Lasy Janowskie	1994	1	184,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	184,7	184,7	184,7
Bory Lubuskie		1	602,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	602,8	602,8	602,8
Puszcza Kozienicka		3	169,7	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	229,7	56,6	76,6
Lasy Beskidu Śląskiego		4	1 046,0	0,0	0,0	4,0	0,0	20,0	1 070,0	261,5	267,5
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	750,3	0,0	0,0	0,0	0,0	11,0	761,3	375,2	380,7
Lasy Rychalskie	1996	2	159,0	0,0	0,0	24,0	41,0	0,0	224,0	79,5	112,0
Puszcze Szczecińskie		3	951,4	0,0	0,0	49,2	0,0	25,0	1 025,6	317,1	341,9
Lasy Birczańskie	2001	1	843,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	843,3	843,3	843,3
Lasy Mazurskie		5	721,7	0,0	0,0	7,0	0,0	0,0	728,7	144,3	145,7
Lasy Spalско-Rogowskie	2002	2	128,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	128,9	64,5	64,5
Lasy Środkowopomorskie		3	431,2	5,0	0,0	75,9	0,0	0,0	512,1	143,7	170,7
Sudety Zachodnie		2	385,5	0,0	0,0	63,0	0,0	60,0	508,5	192,8	254,3
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	312,7	0,0	0,0	3,4	0,0	30,0	346,1	52,1	57,7
Puszcza Notecka		8	588,7	0,0	0,0	101,3	0,0	298,7	958,7	69,8	119,8
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	387,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	387,7	193,9	193,9
Lasy Warszawskie	2005	4	1 386,0	371,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1 757,1	346,5	439,3
Puszcza Niepołomska		1	64,7	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	94,7	64,7	94,7
Lasy Doliny Baryczy		2	287,2	0,0	0,0	74,5	0,0	15,0	376,7	143,6	188,4
Lasy Olsztyńskie		2	168,5	0,0	0,0	8,4	0,0	15,0	191,9	84,3	96,0
Lasy Bieszczadzkie	2011	4	1 034,9	0,0	0,0	0,0	0,0	606,2	1 641,1	258,7	410,3
Puszcza Knyszyńska		4	652,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	652,4	163,1	163,1
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	150,9	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	160,9	150,9	160,9
Razem	X	74	12 279,4	406,1	0,0	451,7	41,0	1 150,9	14 329,1	śr. 165,9	śr. 193,6
Udział % źródeł finansowania edukacji w LKP	X	X	85,70	2,83	0,00	3,15	0,29	8,03	100,00	X	X

Leśne kompleksy promocyjne

2019

ISSN 2451-2222